नभ मोजताना

(धरती-आकाशावरील कवितासंग्रह)

रचना

डॉ. मंजूषा कुलकर्णी

(साहित्य अकादमी पुरस्कारप्राप्त लेखिका, कवयित्री)

मंजुभारती प्रकाशन

पुणे

नभ मोजताना (धरती-आकाशावरील कवितासंग्रह)

रचना : डॉ. मंजूषा कुलकर्णी
(साहित्य अकादमी पुरस्कारप्राप्त लेखिका, कवयित्री)
साकेत / २५, जयवंत पालकर मार्ग,
पोद्दार रुग्णालयासमोर वरळी, मुंबई - ४०० ०३०.
भ्रमणध्वनी - ९०८२१६१५२४, ९८२२८३९४९१
Email : drmangushak@gmail.com

कायमस्वरूपी पत्ता : २३१, समर्थ अलंकार, फ्लॅट-२,
कवितांच्या बागेसमोर, ज्योतीनगर,
छत्रपती संभाजीनगर - ४३१ ००५.

प्रकाशक : सौ. उल्का मंगेश कुलकर्णी
मंजुभारती प्रकाशन
'अे' ५०४, महालक्ष्मी पॅलेस,
वेंकटेश शर्विल सोसायटी समोर,
सी.एन.जी. पंपासमोर, पारी कंपनी चौक,
नऱ्हे, पुणे - ४११०४१.

प्रथम आवृत्ती : ज्येष्ठ शु. ५, शके १९४६
मंगळवार, दि. ११ जून, २०२४

अक्षर जुळवणी : सौ. अनिता विनायक भालेराव
क्रिएशन,
जयश्री, १-एन, सेक्टर ए, एन-१,
सिडको, छत्रपती संभाजीनगर - ४३१००३.
भ्रमणध्वनी - ९४२३३ ९६८८१

मुद्रक : स्टार कॉपीयर्स प्रायव्हेट लिमिटेड
कुमठेकर मार्ग, सदाशिव पेठ, पुणे ३०

ISBN : 978-81-972775-7-3

सर्वाधिकार : © लेखिकेच्या स्वाधीन

किंमत : **₹ १५०/-**

सर्व रसिकवरांना
सादर समर्पण...

मनोगत

कधी तुम्ही आकाशाकडे पाहून विचार केला आहे का हे निळं पसरलेलं आकाश खरंच कुठे संपतं? किंवा धरतीवर उभं राहून पावलाखालच्या मातीचा सुगंध घेताना जाणवलं आहे का ही माती फक्त माती नाही, ती आपल्या आयुष्याची मूक साक्षीदार आहे? माझ्या कवितांचा उगम या दोन प्रश्नांमधून झाला आहे.

'नभ मोजताना' हा माझा कवितासंग्रह म्हणजे त्या प्रश्नांची उत्तरं शोधण्याचा प्रयत्न आहे किंवा खरं सांगायचं तर, उत्तरांपेक्षा शोधाचं सौंदर्य अनुभवण्याचा प्रवास आहे. मी जेव्हा लिहायला बसते, तेव्हा शब्द माझ्याकडून सहज येत नाहीत. ते येतात निसर्गातून, वाऱ्यातून, पावसाच्या सुगंधातून, कधी पक्ष्यांच्या पंखांतून, तर कधी संध्याकाळच्या शांततेतून. ते शब्द मी केवळ लिहित नाही, त्यांना ऐकते. धरती आणि आकाश या दोन शब्दांनी मला नेहमीच आकर्षित केलं आहे. एक स्थिर – दुसरा अमर्याद. एक देणारा – दुसरा घेणारा. एक आपल्याला धरून ठेवतो, आणि दुसरा आपल्याला उचलून नेतो. या दोघांमध्ये मनाचं आयुष्य झुलत राहतं आणि मी त्या झुल्यावर बसून लिहिते.

'नभ मोजताना' हे नाव माझ्या मनात आलं तेव्हा, माझ्या डोळ्यांसमोर एखादी बालिका उभी होती. तिच्या हातात मातीचा गोळा होता आणि ती वर पाहत होती, ढग मोजण्याचा प्रयत्न करत. ती निरागसता, ती उत्सुकता, आणि ती धाडस हीच माझ्या कवितांची बीजं आहेत. या संग्रहातील प्रत्येक कविता माझ्या अंतरातल्या त्या बालिकेचं वय सांगते. कधी ती निरागस आहे, कधी प्रगल्भ, कधी वाऱ्याबरोबर झुलते, तर कधी मातीवर बसून रडते. पण प्रत्येक वेळी ती स्वतःला पुन्हा नव्यानं शोधते. धरतीतून ती उमलते, आणि आकाशात पसरते. मी नेहमी मानते की कविता ही घडवलेली गोष्ट नाही, ती घडलेली भावना असते. ती माझ्या आत घडते आणि मग शब्दांत प्रकट होते. कधी ती भावना एका पावसाच्या थेंबातून जन्म घेते, कधी एखाद्या दिवसाच्या शेवटच्या किरणातून, कधी एखाद्या शांत रात्रीच्या चंद्रप्रकाशातून. त्या क्षणी शब्द लिहिले जात नाहीत ते घडतात.

‘नभ मोजताना’ लिहिताना मला वारंवार जाणवलं धरतीवर पाय ठेवूनच आपण आकाशाला गाठू शकतो. मातीची ओल आपल्या पंखांना बळ देते. आपण उडायचं तेव्हाच शकतो जेव्हा आपल्याकडे धरतीचा गंध असतो. कविता ही त्या धरतीचा गंध आणि त्या आकाशाची झुळूक, दोन्हींचा संगम आहे. कधी कधी लोक विचारतात – ‘कविता लिहिण्यामागे उद्देश काय असतो?’ माझ्यासाठी कविता लिहिणं म्हणजे स्वतःला समजून घेण्याचा प्रयत्न. मी जेव्हा लिहिते, तेव्हा माझं मन स्वतःशी संवाद साधतं. तो संवाद कधी मूक असतो, कधी उत्कट, कधी प्रश्नांनी भरलेला, तर कधी शांत स्वीकाराने संपणारा. कविता म्हणजे माझ्या मनाचं आरसं आणि प्रत्येक कवितेत मला स्वतःचं एखादं रूप दिसतं. या संग्रहात काही कविता निसर्गाशी थेट बोलतात. त्या कवितांमध्ये मी पावसाशी संवाद करते, झाडांच्या सावलीशी, वा–याच्या कुजबुजीशी, किंवा ढगांच्या प्रवासाशी. त्यांना पाहताना मला जाणवतं प्रत्येक झाडात एक कवी असतो, प्रत्येक ढगात एक स्वप्न, आणि प्रत्येक वाऱ्यात एक ओळ दडलेली असते. कवी होणं म्हणजे ती ओळ ऐकता येणं, ती नोंदवता येणं, आणि ती जगासमोर मांडणं. काही कविता मात्र स्वतःशीच बोलतात. त्या लिहिताना शब्द ओघाने येत नाहीत; ते जणू मनातून हळूहळू टपकत जातात. त्या ओळींमध्ये वेदना असते, पण त्याच वेळी शांतताही. कारण मला वाटतं वेदना ही वाईट गोष्ट नाही; ती म्हणजे आपण अजून जिवंत आहोत याचं लक्षण. धरतीवर उभं राहून आकाशाकडे पाहताना त्या वेदना आणि त्या आशा दोन्हींचं सौंदर्य मला कवितेत दिसतं.

‘नभ मोजताना’ या प्रवासात अनेक भावना माझ्या सोबतीला आल्या. कधी आश्चर्य, कधी कृतज्ञता, कधी हरवलेपण, तर कधी उन्मेष. कधी वाटलं मी सगळं समजले; पण मग एखादी ओळ आली आणि माझ्या समजुती मोडल्या. कविता म्हणजेच तेच ती आपल्याला तोडते आणि पुन्हा बांधते. ती प्रश्न विचारते आणि मग शांततेत उत्तर देते. या संग्रहाच्या प्रत्येक कवितेच्या मागे एक अनुभव आहे. काही कविता माझ्या प्रवासातून जन्मल्या, काही वाचकांच्या भेटीतून, काही अगदी अनपेक्षित क्षणांत. एखादा सूर्यास्त, एखादं हरवलेलं पान, किंवा मुलाच्या डोळ्यातलं आश्चर्य हे सगळं माझ्या कवितांमध्ये शब्द बनून उतरलं आणि कधी कधी मला वाटलं मी लिहित नाहीये, धरती आणि आकाश माझ्या हातून लिहित आहेत.

वाचकांसाठी हे मनोगत म्हणजे माझं एक छोटं पत्र आहे. मी माझ्या कविता तुम्हाला देत आहे. जशा आहेत तशाच, त्यांच्यावर अलंकारांचा रंग नाही, पण भावनांचा गंध आहे. त्या कवितांमध्ये जर तुम्हाला स्वतःचा आवाज ऐकू आला, तर समजा माझं लिहिणं सार्थ झालं. मी तुम्हाला सांगू इच्छिते – कविता म्हणजे केवळ वाचण्याची गोष्ट नाही, ती अनुभवण्याची आहे. कविता तुम्ही वाचताना थांबा, श्वास घ्या, त्या शब्दांना मनात झिरपू द्या. कारण प्रत्येक कवितेच्या ओळीत माझं मन बोलतंय, पण त्याच वेळी तुमचंही मन प्रत्युत्तर देतंय. हा संवादच माझ्या लेखनाचा सार आहे. कधी मला वाटतं आपण सगळेच 'नभ मोजणारे' आहोत. आपण सगळेच आपल्या आयुष्यात काहीतरी गाठायचं स्वप्न पाहतो, काहीतरी अमर्याद समजून घ्यायचा प्रयत्न करतो. आपण पडतो, उठतो, पुन्हा धावतो, आणि त्या धावण्यातूनच कविता जन्म घेते. धरतीवर चालताना आकाशाकडे पाहणं म्हणजे स्वतःला ओळखण्याचा सर्वात सुंदर प्रयत्न.

या संग्रहाचं लेखन माझ्यासाठी केवळ साहित्यिक काम नव्हतं. ते एक साधना होती. प्रत्येक शब्द हा जणू ध्यानाचा मंत्र होता, प्रत्येक ओळ ही प्रार्थना. माती आणि निळाई यांच्यामधील हा प्रवास मला अधिक माणूस बनवून गेला. कवितेच्या माध्यमातून मी शिकले. निसर्गात सगळं बोलतं, फक्त आपल्याला ऐकायला शिकावं लागतं. आता हे मनोगत लिहिताना मला वाटतं की, या प्रवासाचा शेवट नाही. प्रत्येक कवितेचा शेवट म्हणजे पुढच्या कवितेची सुरुवात. आकाश अजूनही मोजता आलं नाही, पण मोजण्याचा आनंद मात्र मिळाला आहे आणि कदाचित त्याच आनंदाचं नाव आहे कविता.

प्रिय वाचकहो, जर या संग्रहातील एखादी ओळ तुम्हाला थांबवून ठेवेल, एखादा विचार तुम्हाला प्रश्न विचारेल, किंवा एखादा शब्द तुम्हाला शांत करेल तर ती माझ्या कवितेची खरी कमाई आहे. धरतीवर उभं राहून आकाश मोजण्याचा हा प्रयत्न तुम्हीही अनुभवावा, हाच हेतू. माझी इच्छा एवढीच की 'नभ मोजताना' वाचताना तुम्हाला स्वतःचं आकाश सापडावं, आणि तुमच्या पावलाखालील धरतीचा गंधही नव्यानं जाणवावा.

– डॉ. मंजूषा कुलकर्णी

प्रस्तावना

कविता ही माणसाच्या आत्म्याचा निखळ स्पर्श असते. ती कधी मातीचा सुगंध असते, तर कधी निळ्या नभाच्या गाभाऱ्यातून उतरणारा विचारांचा धूसर झरा. या दोन टोकांदरम्यान धरती आणि आकाश माणसाचं अस्तित्व झुलत राहतं. त्या अस्तित्वाच्या झुल्यावर बसून कधी माणूस हसतो, कधी रडतो, कधी विचारतो आणि कधी फक्त अनुभवतो. असाच तो अनुभव 'नभ मोजताना' या कवितासंग्रहाचा.

या संग्रहातील कविता केवळ शब्द नाहीत, त्या अनुभवांच्या नांगरातून उगवलेल्या भावना आहेत. धरती आणि आकाश म्हणजे मूळ आणि विस्तार, वास्तव आणि स्वप्न, कणखरता आणि मोकळं पसरलेपण. या दोन सीमांदरम्यान कवयित्रीने आपल्या संवेदना पसरवल्या आहेत. तिच्या कविता म्हणजे त्या सीमा मिटवण्याचा एक प्रयत्न जिथे माती आकाशाला भिडते, जिथे पावलाखालील जमिनीला विचारांची निळाई लाभते. धरती म्हणजे जडत्व, स्थैर्य, मातृत्व. ती आपल्याला जन्म देते, पोटाशी वाढवते, पावलांखाली झेपावते. आकाश म्हणजे स्वातंत्र्य, कल्पना, अस्थैर्य, आणि अनंततेचं प्रतीक. ही दोन्ही प्रतीकं कवयित्रीच्या कवितांमध्ये एकमेकांत मिसळून जातात. तिच्या कवितांतील निसर्ग हा केवळ दृश्य नसून तो भावविश्वाचा विस्तार आहे. ती आकाशाकडे पाहते तेव्हा तो केवळ निळा रंग दिसत नाही ती त्यात स्वतःचं प्रतिबिंब पाहते. आणि जेव्हा ती धरतीकडे पाहते, तेव्हा तिला फक्त माती नाही, तर त्या मातीतलं जीवन जाणवतं.

'नभ मोजताना' या शीर्षकातच काव्याचा विलक्षण विरोधाभास दडलेला आहे. आकाश कधी मोजता येतं का? पण माणूस त्याला मोजण्याचा प्रयत्न करतो म्हणजेच शक्यतेच्या मर्यादेच्या पलीकडे जाण्याचा ध्यास घेतो. हा ध्यासच कवयित्रीचा आत्मस्वर आहे. तिच्या कविता म्हणजे माणसाच्या त्या अंतर्निहित

आकांक्षेचा दस्तऐवज आहेत मर्यादांमध्ये अमर्याद शोधण्याचा, मातीमध्ये निळाईचा स्पर्श अनुभवण्याचा.

या कवितासंग्रहात विषयवैविध्य आहे. काही कविता निसर्गाशी संवाद साधतात पावसाशी, झाडाशी, वाऱ्याशी. काही कविता आत्मसंवाद आहेत स्वतःच्या मनाशी, विचारांशी, काळाशी. काही ठिकाणी कवयित्री समाजाकडे पाहते, आणि काही ठिकाणी ती स्वतःच्या अस्तित्वाकडे. पण प्रत्येक कवितेत एकच धागा दिसतो एकत्वाचा, संगमाचा. धरती आणि आकाशाचा हा संगम म्हणजेच जीवनाचं प्रतिक आहे. कवयित्रीच्या कवितांतील भाषा अतिशय शुद्ध, पण गुंतागुंतीच्या भावनांना साधेपणाने व्यक्त करणारी आहे. तिचे शब्द गद्यसदृश नसून लयबद्ध प्रवाहासारखे आहेत. एखाद्या नदीसारखी ती कविता वाहते कधी शांतपणे, कधी ओघाने, पण नेहमीच दिशाहीन नसते. तिच्या कवितेत अंतर्मुखता आहे, पण त्यात निराशा नाही; चिंतन आहे, पण क्लिष्टता नाही; आणि सर्वात महत्त्वाचं त्या कवितांत अर्थ आहे, अर्थाच्या पलीकडचा सुगंध आहे.

'नभ मोजताना' हा संग्रह एकात्मतेचा शोध आहे. कवयित्री स्वतःला केवळ कवी म्हणून नाही तर संवेदनशील साक्षीदार म्हणून मांडते ती जगातले बदल, निसर्गाची चलनवलनं, आणि मनुष्याच्या भावना या सगळ्यांचा नाद पकडते. कविता तिच्या दृष्टीने केवळ अभिव्यक्ती नाही, तर आविष्कार आहे. ती मातीच्या गंधातून शब्द उगवते आणि निळ्या नभातून अर्थ गोळा करते. धरती आणि आकाश ही दोन्ही प्रतीकं आपल्या जीवनातील दोन प्रवृत्ती दर्शवतात. एक म्हणजे स्थैर्य आणि दुसरी म्हणजे स्वातंत्र्य. या दोन प्रवृत्तींच्या संघर्षातच जीवनाचं सौंदर्य दडलं आहे. कवयित्रीने या सौंदर्याला केवळ पाहिलं नाही, तर अनुभवलं, आणि अनुभवून ते शब्दांत रूपांतरित केलं आहे. काही कवितांमध्ये ती स्वतःला आकाशासारखं मुक्त करते. 'माझी पंखं धरतीला जड, पण मन माझं नभात भिरभिरतं,' अशी भावना उमटते. तर काही कवितांमध्ये ती धरतीसारखी स्थिर राहते 'मातीचा गंध माझ्या अस्तित्वात शिरला आहे, माझं नांवही आता मातीचं झालंय.' या दोन ओळींसारख्या भावविश्वात तिच्या कवितांची ओळख आहे. ती केवळ निसर्गाचं वर्णन करत नाही, तर त्या निसर्गात स्वतःचं प्रतिबिंब शोधते.

'नभ मोजताना' हा संग्रह वाचताना जाणवतं की प्रत्येक कविता म्हणजे एक छोटं जग आहे. कधी त्या जगात माणूस झगडतो, कधी स्वप्न पाहतो, कधी तो

शांत बसून ढग मोजतो, आणि कधी तो फक्त श्वास घेतो जणू धरती आणि आकाश दोन्हीचा एकत्र स्पर्श अनुभवतो. या संग्रहातील कवयित्री ही केवळ शब्दांची जादूगार नाही, तर अनुभवांची कारागीर आहे. ती शब्दांमधून विचार घडवते आणि विचारांमधून भावना उभ्या करते. तिच्या कवितांचं वैशिष्ट्य म्हणजे संवादशीलता वाचकाला त्या कविता स्वतःशी बोलायला लावतात. त्या फक्त वाचल्या जात नाहीत, त्या ऐकल्या जातात, अनुभवल्या जातात. या संग्रहाच्या अखेरीस वाचकाला एक गूढ प्रश्न उरतो. 'आकाश मोजता येतं का?' पण त्याच वेळी एक उत्तरही सापडतं 'कदाचित नाही... पण मोजण्याचा प्रयत्न हीच कविता आहे.' हा प्रयत्न म्हणजे मानवी आकांक्षेचं प्रतीक. तो प्रयत्न म्हणजे अस्तित्वाचं सौंदर्य. म्हणूनच 'नभ मोजताना' ही केवळ कवितांची मालिका नाही; ती एक आत्मयात्रा आहे धरतीपासून आकाशापर्यंत, मातीतून निळाईपर्यंत, वास्तवातून स्वप्नांपर्यंत, आणि शेवटी माणसातून पुन्हा माणसाकडे.

कवयित्रीच्या या संग्रहाला एक सन्मान देताना असं वाटतं आपण आकाश मोजायला निघालो की माती आपल्याला पकडते, आणि मातीशी एकरूप झालो की आकाश आपल्याला बोलावते. या दोन हाकांमधला आवाज म्हणजेच कविता. आणि त्या आवाजाचं नाव आहे 'नभ मोजताना'.

डॉ. अरुण शांडिल्य
सागर, मध्य प्रदेश

अनुक्रमणिका

१) स्वप्नांची फुलपाखरे येती... १५
२) हरित दुलई जी अंथरलेली ... १६
३) वाट कुणाची पाहते धरणी ... १७
४) चांदण्यांची ओंजळ ... १८
५) आनंदाचा कोळ ... १९
६) बरवा श्रावण जन्मला ... २०
७) मोहनाचे वेड ते ... २१
८) भरलेल्या मेघांची तोरणे ... २२
९) कमल ताटव्यांच्या गुलाबी ... २३
१०) वर्षाराणीचे चित्र मोहक ... २४
११) हात कुणाचे स्वर्णिम झाले असतील ... २५
१२) गोकर्णाच्या निळ्या जांभळ्या ... २६
१३) गुच्छ मोहिनी २७
१४) कोजागिरी संपलीच नाही न ... २८
१५) निसर्गातली रम्य दिवाळी ... २९
१६) दे सख्या मज प्रीत भावन... ३०
१७) सुंदर जीवन सुंदर लोचने ... ३१
१८) मोहित वेळ ही करते ... ३२
१९) जगणे असेच चाले ... ३३
२०) इथे विसावती कला ... ३४
२१) पंख पसरुनी वाटे मजला ... ३५
२२) श्रीरंग माझा आकळे ... ३६
२३) तुझे हळवेसे माझे होणे ... ३७
२४) तो चंद्रमा खुशीत ... ३८
२५) वसुंधरा यौवनात ... ३९
२६) प्रभातवेळी किरणशलाका... ४०
२७) हा बहर सखे ... ४१
२८) फुलोरा फुलांचा ... ४२
२९) रंग तुझा लागला राधे ... ४३
३०) तू सोबती असताना ... ४४
३१) बघ कृष्णा मी सूर छेडिते... ४५
३२) सुमन जुई ... ४६
३३) वेदनेचे आभाळ ... ४७
३४) भावनांचा गलबला ... ४८
३५) भेटकलिका सानूल्या ... ४९
३६) आता नमिते तुला प्रभाकरा ... ५०
३७) चुकते जगायचे अन ... ५१
३८) ये पावसा सुखाने ... ५२
३९) निसर्ग वारा पाऊस पाणी ... ५३
४०) लिहून भाळी दिले जे आहे ... ५४
४१) अन्य काय मज सांग हवे... ५५
४२) बेभान नको होऊस तू फार ... ५६
४३) सुखा समाधानाचा धनी ... ५७
४४) ही बाग जांभळी जी ... ५८
४५) ऋणानुबंधांचे बंध अगणित ... ५९
४६) परमेशा, अगणित तू उरशी ... ६०
४७) जीवन ते हेच ना ... ६१

४८) उमेद उरातुन असताना ... ६२
४९) स्वच्छंदसे तराणे ... ६३
५०) जीवन आनंद दुनावे ... ६४
५१) उडण्यास हे आभाळ ... ६५
५२) आषाढातील पाऊसधारा ... ६६
५३) अधीर मन ... ६७
५४) सुरम्य जगणे दिसावे ... ६८
५५) धरतीचे ओलेपण ... ६९
५६) डोळा पाऊस मावेना ... ७०
५७) मारू नको शर तू मदना रे... ७१
५८) सर वरचढ पडे ... ७२
५९) इंद्रधनूच्या रंगांमधुनी ... ७३
६०) आता पुन्हा नव्याने ... ७४
६१) बहरली वेल नात्यांची ... ७५
६२) सरी प्रीतीच्या साजना ... ७६
६३) तिची दिवाळी ऋतूऋतूंची... ७७
६४) एकदा विचार तू.... ... ७८
६५) तुझं माझं आभाळ ... ७९
६६) मन हिरव्या क्षणांचे ... ८०
६७) झाड अंगणात माझ्या
रंग रंग रंग झाले ... ८१

(१)
स्वप्नांची फुलपाखरे येती

कुठली पुण्ये कशी फळावी
ओंजळीत सुख येताना
नकळत घडते काही ऐसे
कवेत चांदणे घेताना

आकाशातील चंद्र तारका
लुकलूकताना हसतात
फुले सानुली आपसूक हळवी
गंधकोशी मग बसतात

स्वप्नांची फुलपाखरे येती
भावमधुलिका भरण्याला
पहाटवेळी गुंजन खेळी
मनी मोहना स्मरण्याला

आकाशाचे रंग हजारो
पसरून जाती अवकाशी
आणि निशेला जाग रोजची
नक्षत्रांच्या बाहुशी

श्वास मोकळे भरता येतील
दिशा खुल्या दश स्फुरताना
कधी कुणाच्या आठवातुनी
जन्मोजन्मी उरताना

दि.२५/०६/२०२४
सकाळी ०७.५८ वा.

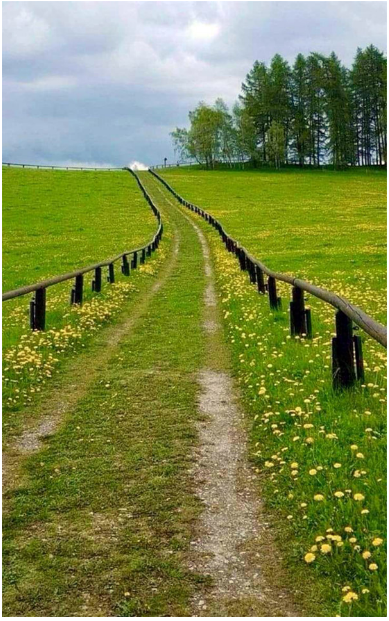

(२)
हरित दुलई जी अंथरलेली

हरित दुलई जी अंथरलेली
भुई नटून नटवरली
हलक्या हवेच्या झुळूकेसंगे
फुले सान डवरली

उभ्या उंच तरुतळी मखमली
हिरवाई पसरता
त्यावर छाया गडद सांडते
भान सृष्टी विसरता

आकाशाच्या फिकट निळ्याशा
छत्रीने उघडता
रंगसंगती सुरम्य सुंदर
अवकाशातून घडता

पायवाट काढुनी वाटुली
धुंद चालून जाते
मनात आपुले सूर छेडूनी
गाणे पोपटी गाते

तशात उडती फूलपाखरे
मधु भक्षण करण्याला
गंध सुगंध नि परागकण ते
जीवनात भरण्याला

सजली धजली सृष्टी सुंदर
रूप नवे साजिरे
कसे विसरावे नभ सखयाने
तिचे हास्य गोजिरे

दि.२६/०७/२०२४
सकाळी ०८.४६ वा.

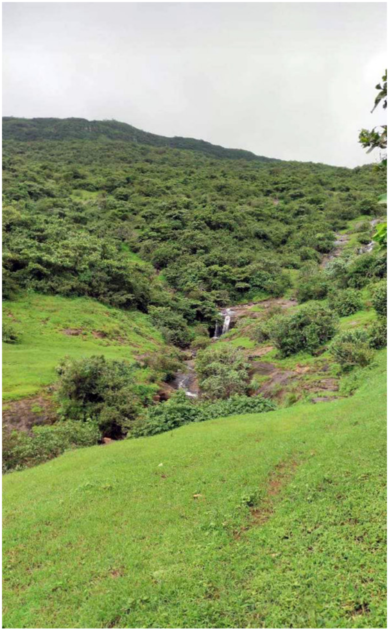

(३)
वाट कुणाची पाहते धरणी

पावसातली हिरवळ कवळी
छटा निराळ्या सुंदर
कसे मी रमते त्या रंगातून
मोद मिळे अपरंपर

कुणी निर्मिले रंग अनोखे
बहर बहरुनी येते
वसुंधरा का प्रिया मीलनी
अशी मोहरून येते

अंगावरती हिरवी वसने
हिरवा शालू नेसून
वाट कुणाची पाहते धरणी
सजून धजुनशी बैसून

अंगाखांद्यावरी तियेच्या
प्रेमांकुर रुजताना
प्रियतम वर्षावात सखी
बेधुंद अशी भिजताना

अधरांवरती गीत तियेच्या
आपसूक उमटून येते
भेट अनोखी वर्षा ऋतूची
नयना मिटून घेते
ती नयना मिटून घेते

दि.१२/०८/२०२४
रात्री ११.५७ वा.

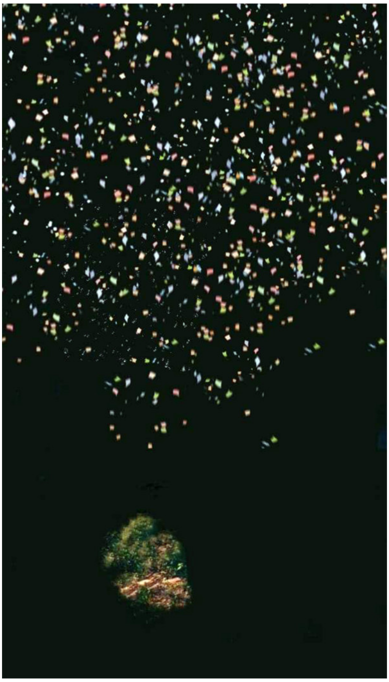

(४)
चांदण्यांची ओंजळ

उधळून चांदण्यांची
ओंजळ रीती करावी
हृदयात आकाशाची
व्यापकता की भरावी

येतील मेघ दाटुनी
बरसून जाती वा न वा
नुसत्याच फोल गर्जना
पाण्याची चाले वानवा

असले जरी तसेही
सांभाळुनी तयांना
जाते गगन पुढे ते
अदृश्य पायऱ्यांना

येईल चंद्र वेडा
वेडात भारलेला
तेजास वाढवीता
कधी तेज हारलेला

उगवे उषा पहाटे
सांजेस का निशाही
ऐसी नभास चढते
मोहकशी का नशा ही

त्याची तशी ती रूपसी
बदलून रंग येते
आभाळही भरूनी
प्रीतीत दंग होते

दि.२०/०८/२०२४
सकाळी ०९.५३ वा.

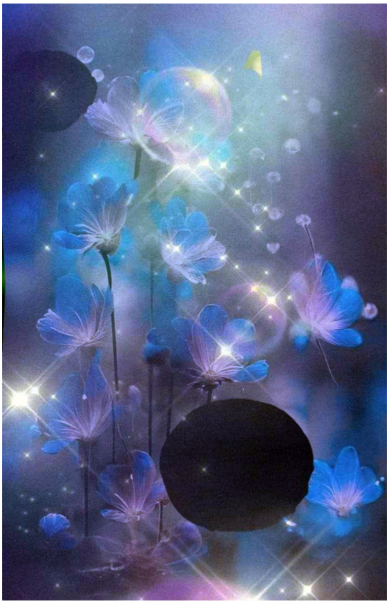

(५)
आनंदाचा कोळ

कसं सांगू किती किती
विचारांचा घोळ
त्यातूनच काढावा की
आनंदाचा कोळ

उदासीच्या लहरींना
सुखाचा किनारा
दुःख कुठं गेलं शोधा
झाला का पोबारा

असे वाटे कधी कधी
उडुनिया नभी
एक व्हावे चांदणी जी
चमचम उभी

खोल खोल दाबतात
निराशेच्या दोऱ्या
तेव्हा मग खुशालच
करा मोद चोऱ्या

आता मला वाटते की
तवंग सारावा
आत मग ताजा ताजा
जीव की तारावा

दि.२१/०८/२०२४
रात्री ०८.५३ वा.

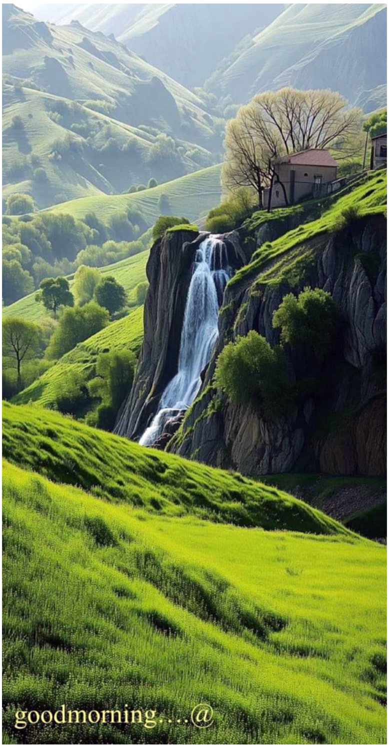

(६)
बरवा श्रावण जन्मला

मोद भरला आसमंती
तो बरसला उन्मला
मास मधु येऊन जाता
बरवा श्रावण जन्मला

फिरती मधुकर पुंजिका
वनराणीच्या अंचला
पुष्पिकांना उमलविण्या
बरवा श्रावण जन्मला

पालवीच्या तोरणाला
कोंब वेडा दंगला
रंग हिरवे ओतण्याला
बरवा श्रावण जन्मला

ऊन पाऊस पाठशिवणी
इंद्रधनुचा कुंचला
चित्र देखणे रेखण्याला
बरवा श्रावण जन्मला

नभ धरेच्या भेटण्याची
आस वाढते चंचला
मीलनाच्या सोहळ्यातून
बरवा श्रावण जन्मला

दि.२३/०८/२०२४
सकाळी ०९.३१ वा.

(७)
मोहनाचे वेड ते

बघ नभातून सूर येती
आसमंती बासरी
रोज उमले गोपिकेच्या
राधिका मनी हासरी

पाहता त्या सावळ्याला
तार हृदयी छेडते
सांग ऐसे लागले का
मोहनाचे वेड ते

जाता यमुनेच्या तिरी का
तोच भेटे दामोदर
का खडा मारून जातो
घट फुटे भिजतो पदर

काज ना सुचते ग काही
तोच तो दिसतो मला
कणकणी का भास त्याचा
क्षणक्षणी भासे मला

वाटते हा जन्म सारा
पाऊली त्या वाहिला
आज मी सखये हरीला
अंतरंगी पाहिला

दि.२४/०८/२०२४
सकाळी ०७.३७ वा.

(८)
भरलेल्या मेघांची तोरणे

असा पाऊस मोहरून यावा
आयुष्याचा उत्सव व्हावा
थेंब कळ्या सुखाच्या बरसता
दाह पोळता विझून जावा

त्याची वाट किती मी पहावी
जीव कलिका सुकू न द्यावी
आस चातकी उरात राखत
सर अंगावरी ती झेलावी

स्पर्श शीतल गारवे धुंद
स्वप्नं उमलू पाहते मंद
मज हरीचा जडतो छंद
तीरी यमुनेच्या कृष्णगंध

आता जावे कुठे नि कशाला
वर्षा प्रीतीची हृदयी बंद
सारे करता समर्पणाला
अंतःकरणी आनंद कंद

अस्सा पाऊस दवाचा दूत
थेंब मोतीयाचे ओंजळीत
जरा थांबला दडून वेडा
हास हासत कवळ्या कळीत

फुले पावसाची वेचताना
मन ओलावून परिमळे
आठवांच्या नदीला भरते
वर शांत मनी खळखळे

एक पाऊस आत राहतो
कधी कोसळतो कधी नाही
भरलेल्या मेघांची तोरणे
थेंबपाऊस दाराशी काही

दि.२९/०८/२०२४
सकाळी ०७.४९ वा.

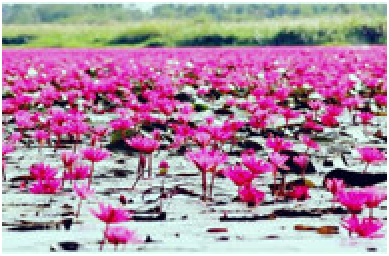

(९)
कमल ताटव्यांच्या गुलाबी

कमल ताटव्यांच्या गुलाबी
रंगी रंगून जावे ना
कमला वसते कमलकांताच्या
चरणी का पहावे ना

पंकी उमलून किंचितही ना
पंक चिकटे कमलदली
जळीच जगणे तरी अलिप्त
जळविहीना पाकळी

दूर ते कोठे फुलावे
रम्य सरोवर देखणे
चांदण्या रंगात न्हाऊन
भुईशी कुणी त्या रेखणे

अर्चनी वा पूजनी मग
पद्मिनीच्या शोभती
उमलता का सम्पदा ह्या
रोज सुंदर लाभती

वाट वेडी एकटी जी
कुमुदिनीसवे मोहवी
नित्य राहो ईश्वरी ती
लक्ष्मी मजसी गो हवी

दि.०२/०९/२०२४
सकाळी ०८.५३ वा.

(१०)
वर्षाराणीचे चित्र मोहक

पाऊस भरल्या आभाळाला
सपान रंगीत पडलं
भुईवर लाजून फुलाफुलांचं
गोड गुपित हे घडलं

उमलून आल्या कळ्या कोवळ्या
रंग अंगात भरले
लाल, गुलाबी, शुभ्र नि पिवळे
पोपटी गाणे उरले

एक एकटा वृक्ष पठारी
साक्षी होत डवरला
पानोपानी त्याच्याही मग
उत्साह किती हो भरला

अंथरलेली दुशाल मऊ ती
कुसुम पायघडी होते
स्पर्श मुलायम नेत्रसुखाची
अजोड मनघडी होते

आभाळाचे बरस बरसणे
कलिका लतांचे झुलणे
सुरभीनेही मंदमंदसे
आसमंतास भुलणे

नयनांमध्ये जरा भरावे
थेंब दवाचे लोभस
चित्र असे का कुणी काढले
वर्षाराणीचे मोहक

दि.०४/०९/२०२४
सकाळी ०९.५४ वा.

(११)
हात कुणाचे स्वर्णिम झाले असतील

कांचनाचे ऊन पडले
पिवळाईची जादू
पीतसळी खुले पालवी
खुले जरासे वागू

बघा तृणाने पीतांबर हे
अंगावर ओढले
कुणी अंबरी किरण सोनेरी
सूर्याचे तोडले

तरुवर बसला धम्मक पिवळा
साज फुलांचा लेऊन
त्यावर अंगी शेला ओढला
रेशीम पिवळी घेऊन

कशिदाकारी कुणी काढली
पिवळ्या धाग्यांमधली
हात उन्हाचे विणकर होती
सुवर्ण धरित्री इथली

असे वाटते हात कुणाचे
स्वर्णिम झाले असतील
पराग होऊन झरतील जेंव्हा
सुमने पिवळी दिसतील

दि.०६/०९/२०२४
रात्री १०.५७ वा.

(१२)
गोकर्णाच्या निळ्या जांभळ्या

गोकर्णाच्या निळ्या जांभळ्या
ताज्या तवेल्या फुलांनो
वेलीवरूनी खुडले जाऊन
जरा विसावा फुलांनो

शिवलिंगावर अर्पित होण्या
उत्सुक कोमल काया
नसेल परिमळ तरीही भक्तीचा
सुगंध भरला फाया

कशास तुम्ही हिरमुसता हो
रंग किती देखणा
नसेल गंध परि प्रिय कुणा तुम्ही
स्वये शिवा देख ना

उमलून सारे जीवित व्हावे
सार्थक जर पिंडीवर
जगणे याहून असेल कैसे
सांगा हो अति सुंदर

भूतली येता कैलासाची
सफर तुम्हा लाभते
शिव सान्निध्ये जन्मच नाही
मरण सार्थ लागते

दि.२३/०९/२०२४
सकाळी ०९.२१ वा.

(१३)
गुच्छ मोहिनी

गुच्छ फुलांचे म्हणू तुम्हां की
भावभावना मनीच्या
जन्मासंगे अवतरता तुम्ही
खुणा जणू गतजन्मीच्या

रंग धवल कधी रंग निराळे
आकाशाशी भिडणारे
परागतंतू जणू कामना
अवकाशातून उडणारे

बीज कोठले संचित ठरते
भूमिखाली कर्माच्या
फलित होऊनी भोग भोगणे
कर्तव्याच्या धर्माच्या

गतकाळाची भूमी होईल
आधाराला पायाशी
कर्म रेखणे वर्तमान जो
भविष्य घडे आकाशाशी

सारे सारे परस्परांशी
जुळले जातील अफलातून
गुच्छ मोहिनी जीवन ठरतील
सुगंध पसरून मग आतून

दि.२५/०९/२०२४
सकाळी ०९.३२ वा.

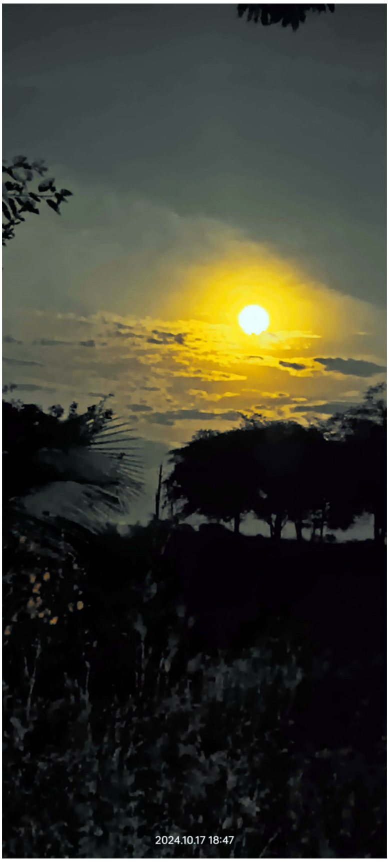

(१४)
कोजागिरी संपलीच नाही न

अजून तुझ्या मनातली
कोजागिरी संपलीच नाही न
रेंगाळत बसला आहेस
क्षण चंद्रम्या मनात तुझ्या काही न

सारी वसुधाच तुझ्या कौतुकानं
चांदण्यात न्हाली होती
प्रियकराची प्रियतमाही
धुंद चांदणी झाली होती

बहाणे कितीतरी शोधले लोकांनी
तुझ्यासवे बसण्याचे
गप्पा गोष्टी करत करत
मुक्त जरा हसण्याचे

कुणी आळवले सुरेल गाणे
कुणी आठवणी काही
कुणी जुन्या काळात मदभऱ्या
निज काळजा पाही

प्रत्येकाची को जागर्ति
किती स्फूर्ती ची झाली
तुला चांदव्या सांग कुणाची
खरंच आठवण आली

आजही तू तिथेच आणि
तसाच तेजाळलेला
सागर देखील प्रिया सुखास्तव
उधाण फेसाळलेला

दि.१८/१०/२०२४
सकाळी ०६.४३ वा.

(१५)
निसर्गातली रम्य दिवाळी

कुणी उजळले दीप त्या तिथे
झाली दिपवाळी
सजून गेली भिजून गेली
प्रकाशात आळी

झाडांवरती उतरून आल्या
सुमनांच्या चांदण्या
जणू आगळी पहा दिवाळी
उमलून हे सांगण्या

आकाशातील कंदील सारे
फांद्यांवर लटकले
रस्त्यांवरती सडे रेशमी
तेजाचे टाकले

स्नेह दिव्यांची माळ ओवली
लक्ष्मीसाठी कुणी
येईल चालत पूजेसाठी
तयारीस पाहुनी

निसर्गातली रम्य दिवाळी
दीप उजळता धरा
अशी खुलावी जणू फुलावी
अलगद वसुंधरा

दि.२७/१०/२०२४
रात्री १२.३२ वा.

(१६)
दे सख्या मज प्रीत भावन

दाटल्या या भावना
आभाळागत भरलेल्या
आठवांचे मेघ आणिक
दामिनी त्या ठरलेल्या

कोणत्या रे वादळांनी
हेलकावे खायचे
कोठुनी कोठेही मग रे
मनमेघांनी जायचे

डोंगरांची रांग जर का
अडविण्याला थांबली
गर्दी होते भावनांची
आत उडते धांदली

बरसुनी जातात डोळे
भीज ओली वाहते
का तुझी इतुकी प्रिया रे
वाट वेडी मी पाहते

एक वर्षा वर्षता ही
आस ना होते कमी
दे सख्या मज प्रीत भावन
जगण्याची बघ ती हमी

दि.०४/११/२०२४
रात्री ११.५५ वा.

(१७)
सुंदर जीवन सुंदर लोचने

आकाशातील रंग मोहिनी
उतरून येते जेव्हा भूवरी
जलाशयातील प्रतिबिंबाने
मोहित होते तीच तियेवरी

मीच आहे का इतकी माधुरी
मीच सुंदरी प्रश्न पडे
तिच्या भोवती गोड गोडुले
फिरते कोडे असेच घडे

उमलून आल्या कळ्या हासल्या
पाकळ्यात निज खळ्या पहा
आणि परागांच्या सुरभीने
सुगंध वेडा करी अहा !

जळात उठती नाजूक लाटा
भेटून वाटा शोधू जरा
वृक्ष डोलतो आनंदाचा
मधोमध जीवनी खरा

त्या मेघांच्या मालेवरती
आशा आकांक्षा राहती
सुंदर जीवन सुंदर लोचने
चित्र सुखाचे जे पाहती

दि.१७/११/२०२४
रात्री ११.५३ वा.

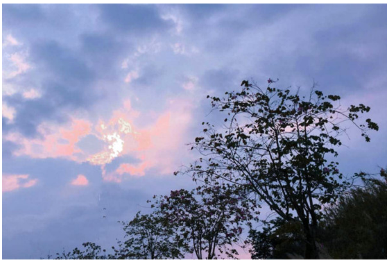

(१८)
मोहित वेळ ही करते

पहाट होता मनात जागे
नव्या युगाची आशा
दिवस वेगळा नव्या दमाचा
नवी प्राचीवर उषा

आकाशातील रंग सांगती
काहीतरी नव्याने
खगही सुंदर घेत भराऱ्या
किलबिल गाती गाणे

दिनकर येतो उगवून आता
लाल केशरी थोडा
दौडत जाईल त्याच्यासंगे
दिवसरूपी हा घोडा

पानाफुलांना जागवून ही
सकाळ तरतरी देते
उठा उठा हो सकळिक आता
जगणे नवे ती देते

कसे सांगावे हवेत अत्तर
कोण सकाळी भरते
सुगंध नाना भुलवुनी मना
मोहित वेळ ही करते
मोहित वेळ ही करते

दि. २०/११/२०२४
सकाळी ०६.३९ वा.

(१९)
जगणे असेच चाले

सागर सुंदर नभ हे मनोहर
रम्य तरुवर राजी
मोहित करती शांत सावल्या
निळीशार रंगराजी

शुभ्र वालुका मेघही ढवळे
एकमेकी मिसळले
गडद निळे अन फिके आकाशी
हिरवे रंग हे सगळे

दूर चालती नौका काही
आपुल्या धुंदीत
कुठे त्या ठाऊक आहेत वेड्या
जीवन बंदीत

जोवर येतील हलक्या झुळुका
तोवर प्रवास सुखकर
जशी वादळे देती तडाखे
मन हो वेडे दुखकर

जगून घ्यावे आयुष्याचे
क्षण सुंदर जे आले
येऱ्या झाऱ्या चालू द्याव्या
जगणे असेच चाले

दि.२२/११/२०२४
रात्री १०.४५ वा.

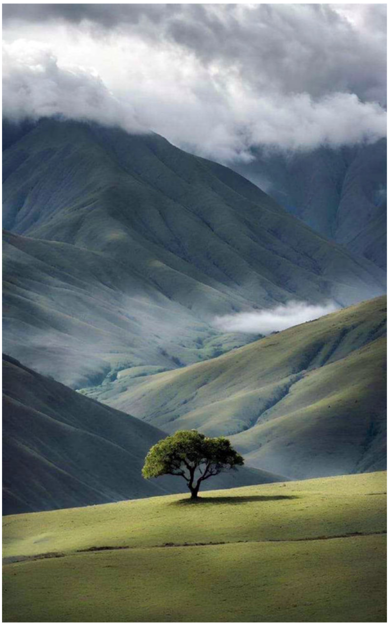

(२०)
इथे विसावती कला

मेघ पांघरले कुणी
नग कळस दिसेना
नभ गुडूप झाले हो
कुणा कुठे गवसेना

कुणी हिरवी पोपटी
सांगा दुलई घेतली
आत दडून कुणी हो
पाचू माळ ती वेचली

तरुवर एकटाच
उभा शांत नि निवांत
त्याची सावली खेळते
ऊन सावल्यांचे भ्रांत

इथे गुंजते कुणाचे
फक्त एकाऽऽकीपण
नसे आवाज रवाचा
मूर्त एऽऽक टाकीपण

इथे विसावती कला
इथे चित्र रंगतात
रसिकांसवे नित
कलाकार दंगतात

दि.०१/१२/२०२४
सकाळी ०८.५७ वा.

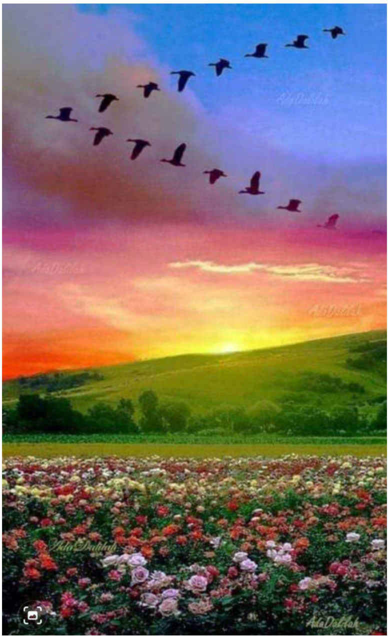

(२१)
पंख पसरुनी वाटे मजला

पंख पसरुनी वाटे मजला
कधी झेपावे नभात
विसरून साऱ्या चिंता जावे
आनंदी गावात

हलक्या हलक्या मंद हवेच्या
झुळुकांना झेलावे
श्वास मोकळे आस नवेल्या
इंद्रधनू पेलावे

होत नव्याने मेघडंबरी
नक्षी अशी रेखावी
वाटेवरती फुले कळ्यांची
रांगोळी आखावी

सात रंग ना असतील अगणित
आत रसायन ऐसे
रोज नव्याने एक जमावे
रंगाळे मन तैसे

दिशा कोणत्या कशा भराव्या
सकारातुनी वाटा
आनंदाचे दान देणाऱ्या
कसला तोटा घाटा

दि.११/१२/२०२४
रात्री १०.५७ वा.

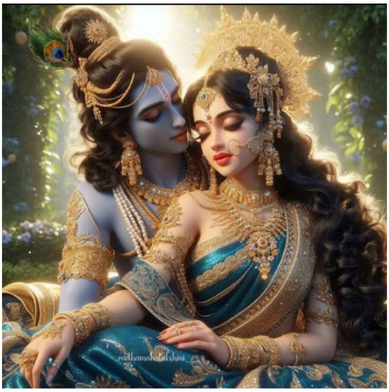

(२२)
श्रीरंग माझा आकळे

पारदर्शी काळजाची
प्रीत बिंबली पहा
त्या तिथे निशेस
शशीने अलगदशी चुंबीली पहा

त्या नदीच्या ओघळातून
वाहणाऱ्या झुळझुळया
लहरी उठती आणि वाटती जणू
जलराणीच्या कळ्या

तू नभातून केशराचे
कोण फुलवी हो मळे
रंग सारे सांडताना....
श्रीरंग माझा आकळे

त्या भुईच्या गर्भकोशी
बीज दडलेले असे
एक रेणू एक अणू
विश्व घडलेले दिसे

तेज बिंबातील शक्ती
अंगअंगी नांदते
आत एक दिव्य वास
संग संगी सांगते

दि. ०९/०१/२०२५
रात्री ११.१५ वा.

(२३)
तुझे हळवेसे माझे होणे

कातर कातर अधरांवरती
साजन स्पर्शाची शेवंती
थरथर नवथर मीलन राती
बुजरी सखी का ती लाजवंती

नव्या नवेल्या अधीर वेळा
वाट पाहणे जीवास चाळा
नजर भेटली तरीही वाटे
साजन जवळी जवळी आला

श्वासांवरती गंध पेरणे
मंद चांदणे भुई ओघळणे
नभात पाहून निशाकराला
उगाच वसुधेने पाघळणे

वाऱ्यावती जरी आली की
हाक कुणा दुसऱ्यास मारली
आवाजाच्या हव्या स्वराने
प्रिया तुझी बघ काळीज हरली

तुझे चालणे तुझे बोलणे
सहवासाने जीवन कळणे
हळूच कानी वदला सखया
तुझे हळवेसे माझे होणे

दि.११/०१/२०२५
सकाळी ०९.४२ वा.

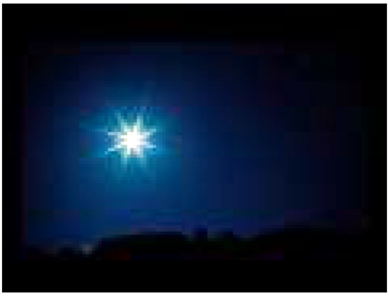

(२४)
तो चंद्रमा खुशीत

तो चंद्र का झुरावा
वेडा नभात सांगा
कोणीतरी तयाला
सखी काळजास बांधा

मोजू दे ठोके तेथे
आहे का नाव त्याचे
चुकला कधी जरी तो
कळणार त्यास त्याचे

राहू दे थोडे तेथे
गावी मनाच्या त्याला
सखी अंतरात शशी का
इतका प्रसन्न झाला

डोकावताच तेथे
वेगात स्पंदनेही
झाली सखी मनाची
जुळली पुन्हा मनेही

आता न झुरतो कधीही
जातो तिच्या कुशीत
असतो म्हणून आता
तो चंद्रमा खुशीत

दि.१३/०१/२०२५
रात्री १०.०२ वा.

(२५)
वसुंधरा यौवनात

वसुंधरा यौवनात
येते वसंतात ती भरात
कुहू कुहू कुजन करून कोकीळ
गाईल मधुर स्वरात
नवीच स्वप्ने जागी मनात
येते वसुंधरा यौवनात...

नव्या पालवीसंगे फुटतील
कोंब नव्याने धरतीला
रंग आगळे ढंग वेगळे
चढतील गंधित मातीला
नवीच स्वप्ने जागी मनात
वसुंधरा यौवनात..

परिमळ सुंदर पसरून जातील
फुले दिव्यशी उमलून जातील
नवी चेतना नवी प्रेरणा
नव आकांक्षा हृदयी राहतील
नवीच स्वप्ने जागी मनात
वसुंधरा यौवनात..

हिरवा हिरवा कंच शालू ती
अंगावरती लेऊन शोभे
ऋतुराजाच्या आगमनाने
लहर चैतन्याची गाजे
नवीच स्वप्ने जागी मनात
वसुंधरा यौवनात..

मऊमऊ हिरवा दिसे गालिचा
हरिततृणांच्या मखमालीचा
पाचू सांगा कुणी अंथरले
सूगंध हुंगुन घ्या मातीचा
नवीच स्वप्ने जागी मनात
वसुंधरा यौवनात..

दि.०४/०२/२०२५
सकाळी ०४.५८ वा.

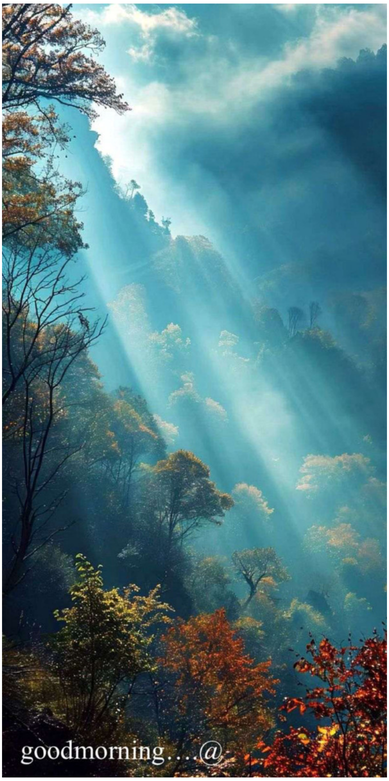

(२६)
प्रभातवेळी किरणशलाका

प्रभातवेळी किरणशलाका
येतील बघ भूवरी
स्वर्ग सापडे तेजामधुनी
हर्षित हो शर्वरी

झाडावेलींच्या गाळणीतून
गाळून येतो रवी
नव्याच ढंगामध्ये उजळते
अंधारी ही अटवी

हास्य उमटले जणू इंद्राचे
की चांदणे चंद्राचे
जरा उजेडी वातावरणी
गगनी रंग मंद्राचे

निळसर सुंदर छटा पसरती
मन निळसर जणु श्याम
रोज सकाळी येशील सखया
होऊन तू अभिराम

एक प्रेरणा एक चेतना
कुणी पाठवली पहा
सौंदर्याची परिभाषा ही
लोभसवाणी अहा

दि.१५/०२/२०२५
सकाळी ०७.४२ वा.

(२७)
हा बहर सखे

हा बहर सखे तुझ्या
अंगा खांद्यावर
तुझीच मोहकता त्या
फुला फांद्यावर

उमलून आल्यात तुझ्याच
मनाच्या कळ्या इथे
वसंताविना कसे काय
बहरणे कुणी कुठे

रंगही सगळे उजळलेत
अंधारल्या निशेचे
ढंगही आता बदललेत
पेंगुलेल्या उषेचे

आता आभाळ येतं
बरसताना हातात
प्रीतीमध्ये मग
कोकीळही गातात

तुझ्याकडे पाहत पाहत
जन्म अपुरा पडावा
प्रेमाच्या किमयेने
योग असा घडावा

दि.२३/०२/२०२५
रात्री १०.४८ वा.

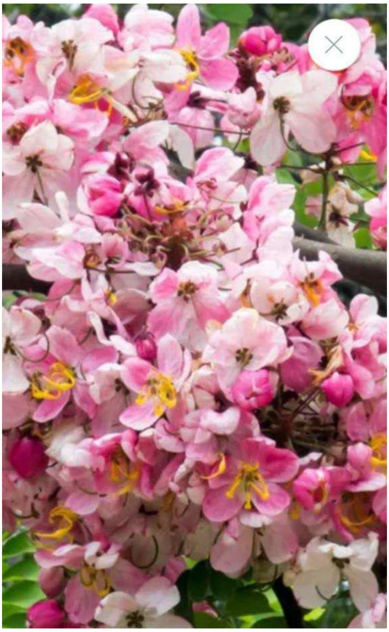

(२८)
फुलोरा फुलांचा

फुलोरा फुलांचा नजारा जरा
पहावा खुलून अन फुलवुनिया मना
कसे हासती क्षण सुमन होऊनी
जणू बांधती गुंफती ते क्षणा

असे रंग अंगावरी पांघरून
नवे रंग देती जरा दाखवून
किती ताजेपण खेळते त्या तिथे
नवे स्वप्नं येते जणू टवटवून

असे स्पर्श जैसे की अलवार कर
मयूरपंख फिरवून गेला कुणी
जरा साठवू कणकणातून रेशीम
अतिशय मुलायम स्मृती का जुनी

मला का लुभवती सुगंधी घडे
न दिसती फुले सौरभी चौघडे
कुणी सांगो वा ना काहीच आता
आपसूक पाऊल तेथे अडे

खुणा काही शोधून घ्याव्यात वाटे
खुणा काही सोडून द्याव्यात वाटे
फुलांच्याच राज्यात हळवे दिलासे
आभाळ आनंदी तेंव्हाच दाटे

दि.०७/०३/२०२५
सकाळी ०९.२१ वा.

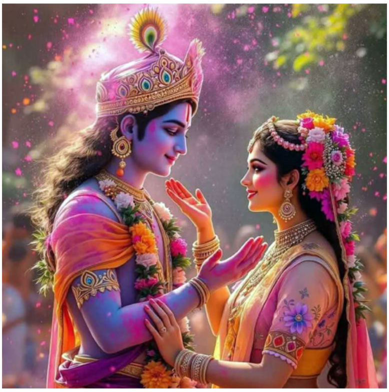

(२९)
रंग तुझा लागला राधे

असा रंग मज अंगावरती
तुझा लागला राधे
कृष्ण कृष्ण ना राहिला आता
प्रेम गणित हे साधे

रंग रंगला तुझ्यासवे हा
श्रीरंगही रंगातून
एक वेगळा रंग लाभला
प्रिये तुझ्या संगातून

जीवन झाले सुरेल संगीत
सुरम्य सुगम्य सुंदर
सुरंगीत हे चित्र देखणे
रंगीत सारे अंबर

धरती बुडाली रंगांमध्ये
अशी पंचमी आली
पाने फुले अन झाडे वेली
राधा रंगी न्हाली

युगयुग गेली उलटून तरीही
राधा श्याम हे नाते
आजही वेणू वृंदावनी पहा
युगल गीत हे गाते

दि.१४/०३/२०२५
सकाळी ११.३९ वा.

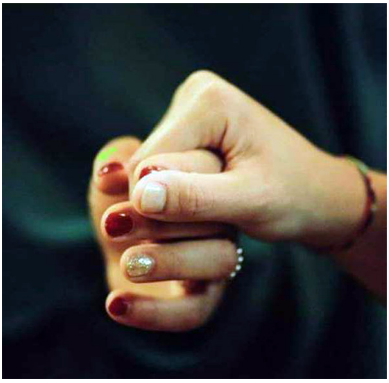

(३०)
तू सोबती असताना

तू सोबती असताना
चांदणे उन्हाचे होते
गीत एक आपोआप
सारंगी मनाची गाते

तू सोबती असताना
सागरा भरती येते
आकाशाची नदी मग
ओथंबू वाहू पाहते

तू सोबती असताना
मोगऱ्याचा गंध फळे
भर उन्हाळ्यात सखी
सौख्य काय मज कळे

तू सोबती असताना
गुलमोहराची वाट
प्रीत झरे कलश हा
काळजाचा काठोकाठ

तू सोबती असताना
धुंद धुंद धुंदी एक
तू अशी ये जीवनात
गडदशी भाग्य रेख

दि.२३/०३/२०२५
रात्री १०.४९ वा.

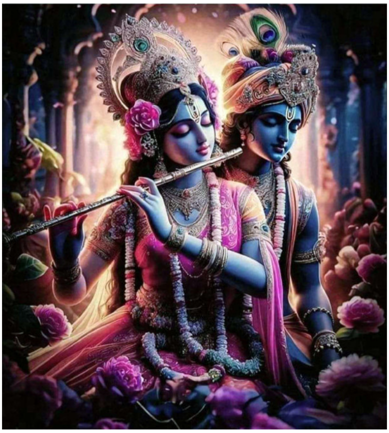

(३१)
बघ कृष्णा मी सूर छेडिते

बघ कृष्णा मी सूर छेडिते
आज तुझ्या मुरलीतून
स्पर्श तुझे त्या स्वरांस झाले
गंध प्रकटती आतून

एक गीतिका आत जन्मते
तुझ्या प्रीतीची धन्य
सप्तसुरांच्या लाटांवरूनी
फिरते आता अनन्य

आसमंती ते सूर खेळती
रास जशी तू खेळे
एकच असूनी कृष्णमुरारी
वेडे गोपिका केले

मोरपिसाचे मऊ मुलायम
सूर बासरी होते
राधाराणी मिटुनी डोळे
उगा हासरी होते

तुही मिटले नयन सावळ्या
एकरूप मग झालो
रम्य सुरांच्या स्वरगंगेतुन
वाहत कोठे आलो

तोच किनारा तनुशी शहारा
स्पर्श बोलका वाटे
पुन्हा पुन्हा मज मनी सख्या रे
प्रीत आकाश दाटे

दि.२९/०३/२०२५
रात्री ११.४८ वा.

(३२)
सुमन जुई

जुईच्या नाजूक फुलासारखं
मन माझं राजा
गंध तुला देईन
स्पर्श कोमल अनुभव जा

हळव्या माझ्या भाव पाकळ्या
हळव्या किती कळ्या
वेलीवरती उमलून येतात
मानसीच्या सगळ्या

ऋतू जसे येतात न
हिंदोळते मन
तुझ्यासाठी हळवे रे
या जुईचे तनमन

सुगंधाचा तू वेडा
सुरभित मी
तुझ्या माझ्या प्रीतीने
पुलकित मी

जपशील मन माझं
सुमन जुई
आकाशाचा आधार हो
मी तुझी भुई

दि.१२/०४/२०२५
सकाळी ०६.४८ वा.

(३३)

वेदनेचे आभाळ

ढग जमतात दुःखाचे
उदासीचा वारा सुटतो
कोंडलेल्या भावनांचा
आवेगात बांध फुटतो

कसे थांबवावे त्याचे बरसणे
खोल त्याची आर्तता
कुठल्या तरी तीव्र जखमांची
हमसून रडण्यातली पूर्तता

भेसूर गरजतात ते मेघ
विजांचा घाबरवणारा कडकडाट
खुपणाऱ्या घटनांचा
चाले नंगा थयथयाट

झाकोळून जाते तेंव्हा
सारे जणू जगणेच
तरीही सोसून भोगून
आनंदाने वागणेच

आत किती रडते माहितीय का
प्रत्येकाचे वेदनेचे आभाळ
आपापल्या जखमा, व्रण, दुखरे प्रसंग
तडाख्यांचे आघात नि कुणी शब्दबंबाळ

दि.१५/०४/२०२५
सकाळी ०७ ३९ वा.

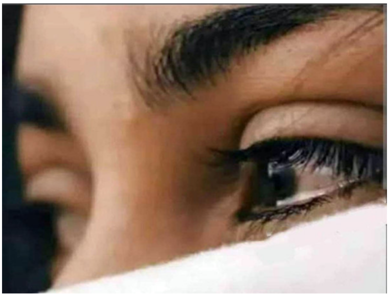

(३४)
भावनांचा गलबला

नभ दाटले दाटले
मग आभाळ फाटले
आत एक माझ्या वेड्या
मला काहूरा गाठले

सोशीयेल्या तापलेल्या
संसाराच्या किती झळा
आत उठतात किती
वेदनेच्या खोल कळा

जखमांच्या वणामध्ये
जगलेले खुपलेले
आत शिलगत्या दुःखा
सांगा काय बोचलेले

काटे अनंत टोचती
शल्ये काळीज विव्हळ
कसे मोजावे मनाचे
झाले अमाप शकलं

वारा हिव देत व्हता
आता वावटळ झाला
कसं सांगू हृदयात
भावनांचा गलबला

दि.०६/०५/२०२५
रात्री ११.५७ वा.

(३५)
भेटकलिका सानूल्या

तिन्ही सांजेला नेशी का मला
निवांत नदीच्या काठी
जिथे सांधले पूल आपुले
भावप्रीतीच्या गाठी

रात होऊनी मिटण्या आधी
दिवाकराचे बिंब
होत जातसु परस्परांच्या
प्रेमातून की चिंब

रंग सांजेचे आकाशातून
पसरून जाता जाता
मी तुला लाभले आहे कितीदा
हरवून गाता गाता

विसरून मजसी जात असे मी
तूच तू सांजेकाठी
अल्याडही तू पल्याडही तू
मनी सांजेची दाटी

जशा रंगल्या रंग लेऊनी
त्या तरुवर पानूल्या
किती ओळखून घ्याव्या राजा
भेटकलिका सानूल्या

दि.०९/०५/२०२५
रात्री ११.४८ वा.

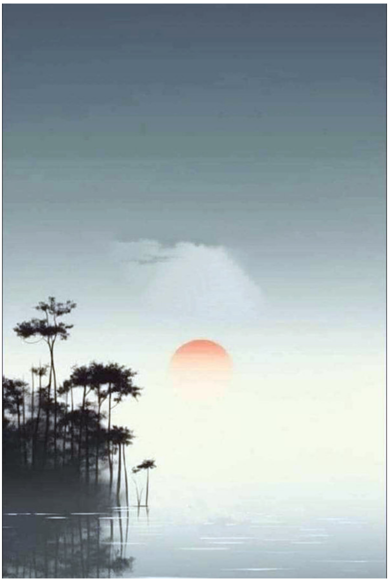

(३६)
आता नमिते तुला प्रभाकरा

आज उगवत्या सूर्या सांग बरे
काय घडे या क्षणाला
रोज येशी अन नव्याच देशी
आकांक्षा या मनाला

तुला पाहता वाटे मजला
जीवन नवीन लाभे
जीव नव्याने प्रत्येकच मग
उत्साहाने वागे

आकाशातील तुझी भ्रमंती
किती काही घडवून जाते
तुझे नि माझे असे सनातन
दिनराजा आहे नाते

तुझ्याच साक्षी घडते सारे
तूच तेजोमय कांती
तुझ्यामुळे या जगास ऊर्जा
तुझीच नभात क्रांती

आता नमिते तुला प्रभाकरा
जीवन उजळून जावो
तुझीच ऐसी आदर्शाची
वाट मज मनी राहो

दि.१०/०५/२०२५
सकाळी ०७.३९ वा.

(३७)
चुकते जगायचे अन

सांगा कुणास आता
भेटावयास जावे
ना सूर ताल काही
कैसे तराणे गावे

ज्याचे नि त्याचे आता
मन हे संकोचलेले
नाही विचारपूस
म्हणे बोल बोचलेले

आकाश बांधलेले
घरट्यात ज्याचे त्याने
अन रंग वेगळाले
लेवून माणसाने

किती कुंपणे पहावी
अन उंबरा पळाला
लागे सुखाचा का हो
मासा कुणा गळाला

चुकते जगायचे अन
माणूस खुंटलेला
आता कुणी न बोले
म्हणे जीव खुंतलेला

दि.१९/०५/२०२५
सकाळी ०९.३२ वा.

(३८)

ये पावसा सुखाने

शिडकाव होत गेले
गेल्या झळा निमाल्या
ऐसेच होत जावे
सुख देत सरी आल्या

आयुष्य पोळलेले
आता मिळो दिलासा
संतप्त भावनांनी
बुडता हव्या त्या भासा

आभाळ भरून यावे
कुणी आपुलेसे की व्हावे
एक क्षणात सारे
संत्रास विलयी जावे

चमको नवीच तडिता
मेघात जळ खळाळे
आता मनात माझ्या
आशा नवी झळाळे

ये पावसा सुखाने
भिजवून जा तू आता
मी आठवे तुला रे
माझ्या मनात रहाता

दि.२०/०५/२०२५
रात्री ११.५४ वा.

(३९)
निसर्ग वारा पाऊस पाणी

निसर्ग वारा पाऊस पाणी
बहरून येते सुंदर धरणी
कुठे जळांचे दर्पण नितळसे
कुठे ईश्वरी रम्य ही करणी

रंग फुलांचे कुणी सांडले
किती मांडले नित आकार
एक एक बघ पर्ण होतसे
सौंदर्याने मग साकार

हसता वेली फुले नाचती
आणि फळांच्या जाती लगडती
कुठे निशेची सुरम्य स्वप्ने
कुठे प्रत्युषा नव्या उजडती

कुठे चांदण्या लुकलूक करुनी
मिचमिच डोळे देती दिपवुनी
कुठे चंद्रमा जलदा आडुनी
प्रीत पेरतो गुज लपवुनी

आकाशाने झुकता खाली
क्षितिजापाशी मीलन होते
धरती आणिक नभांगणाची
प्रेम कहाणी पसरत जाते

दि.२२/०५/२०२५
सकाळी ०८.०९ वा.

(४०)
लिहून भाळी दिले जे आहे

कुणी बांधल्या आकाशातील
ग्रहबोलांच्या गाठी
कुणा उतरले अवनी वरती
सांगा कुणाच्यासाठी

कधी न कळते माझ्या मनाला
कोडे ना उलगडते
प्रसंग घटना सारे कैसे
कशाप्रमाणे घडते

सगळे असते जणू लिहिलेले
मीच नव्याने जगते
मला वाटते मीच हे केले
संचित असते मग ते

फुका मिरवते मी ज्यासाठी
ते तर आशीष त्याचे
म्हणून आता कर्म पहावे
सुधरून ज्याचे त्याचे

त्रयस्थ होऊन मलाच मीही
साक्षी होऊन जावे
लिहून भाळी दिले जे आहे
मस्त मजेने गावे

दि.२३/०५/२०२५
रात्री ११.४२ वा.

(४१)
अन्य काय मज सांग हवे

उगाच वाटे मला कधी की
जरा जरासे मी हुंदडावे
कधी होऊनी सागर लाटा
कधी धबधबे होत पडावे

त्या फांदीवर घरटे माझे
आणि पिलांची चिवचिव किलबिल
होत पक्षिणी देत निवारा
मीही पहावी गंम्मत चिलबिल

तिथे नभातून माळ ढगांची
कधी पांढरी कधी काळी
कधी कोळ्याने होऊन पहावी
मीही विणलेली जाळी

कधी गवतावर होऊन इवली
सानसानुली फुले कवळी
कधी होऊनी फुले सुगंधित
घ्यावे फुलपाखरू जवळी

वाटे हवेवर जावे तरंगत
कधी पंख लेऊन नवे
आणि असे जर घडले तर मग
अन्य काय मज सांग हवे
देवा, सांग हवे

दि.२४/०५/२०२५
रात्री १२.५४ वा.

(४२)
बेभान नको होऊस तू फार

किती कोसळशील धोधो करुनी
उसंत नको का तुला कधी
बोल पावसा टप टप वेड्या
झाले काय तुज सांग आधी

घेऊन येशी धारधारुल्या
अवनीवरती शिंपडण्या
जोर जरासा कमी असे तर
मिळेल फुरसत दव घडण्या

स्वच्छ न्हाऊनी धरा शोभली
तुझ्याच जलबिंदूंची कथा
अत्तर वाटे मृण्मयी धरणी
प्रीत दरवळे तिची तथा

तू येशी अन हिरवाईचे
कोंब उगवती नवे जरा
मनात टवटव आशा हिरव्या
ऋतू वर्षावाचाच खरा

प्रेम तुझे हे झेलून घेईल
वसुंधरा ही नाजुक नार
सहजी सुंदर तुला पेलण्या
बेभान नको होऊस तू फार

दि.२६/०५/२०२५
सकाळी ०६.५४ वा.

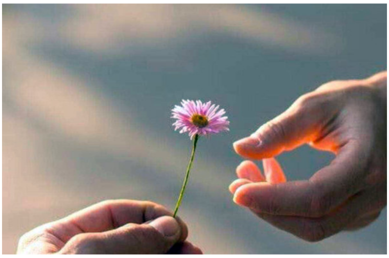

(४३)
सुखा समाधानाचा धनी

साथ हवी ती दिलीस तर तू
उमलून येईल हृदय कळी
गालावरती खळखळून मग
खुलून येईल एक खळी

तुझ्या प्रीतीची खूण सापडे
आत शांतता स्वस्थपणे
हातामध्ये हात दिला तू
जाणीव मज निर्धास्तपणे

वाट वाकडी असू दे अथवा
वाट खडबडीत कशीतरी
तुला पाहता अंगी बळ मज
लांघून जाईन दरी गिरी

तू असताना माझी वाटे
पृथ्वी सारी जणू झाली
हातामध्ये स्वर्ग सापडून
अमरत्वे आली खाली

खरे प्रेम बघ असे मिळाले
आता न काही मला कमी
तू माझी झाली अन आता
सुखा समाधानाचा धनी
मी सुखा समाधानाचा धनी

दि.२९/०५/२०२५
रतेय १२.५४ वा.

(४४)
ही बाग जांभळी जी

ही बाग जांभळी जी
गेली मनात राहून
फुलले नवेच जगणे
तिजला मी फुलता पाहून

वेड्या खुळ्या उन्हांना
आता तो जोर नाही
मिळते अशी दिशा की
तापास वाव नाही

हे मार्ग पाकळ्यांनी
गेले बुडून सारे
रंगात रंगलेले
आता उनाड वारे

आकाश दूर तेथे
सोडून निज निळाई
झाले खुलून आले
लेऊन जांभळाई

रंगास रंग आम्ही
दिधले जे व्यर्थ काही
खाणाखुणा प्रतिमा
अन त्यास अर्थ नाही

दि.०१/०६/२०२५
रात्री १२.५४ वा.

(४५)
ऋणानुबंधांचे बंध अगणित

ऋतू अंगावर बहारलेले
नभ मेघांनी भरून गेले
धरणीवरती आकाशाचे
नाते आगळे उरून गेले

फुलती पाने फुले डोलती
कोंब कुशीतून हळू बोलती
आज इथे हे भविष्य उमलून
आनंदाला क्षण हे तोलती

हिरवी हिरवी तृणे खेळकर
स्पर्श रेशमी रुळे अंगावर
कळ्या लाडूल्या गोड गोजिऱ्या
किती भाळावे मधु रंगावर

कोण कुणाची वाट पाहते
कोण इथे मग रमून राहते
कुणास लगे ओढ अनोखी
कोण कुणावर जीव वाहते

कसे हे जुळते नाते अनामिक
ऋणानुबंधांचे बंध अगणित
मनास सांगा कसे बांधावे
जगा भरभरून जीवन क्षणिक

दि.०६/०६/२०२५
रात्री ११.३८ वा.

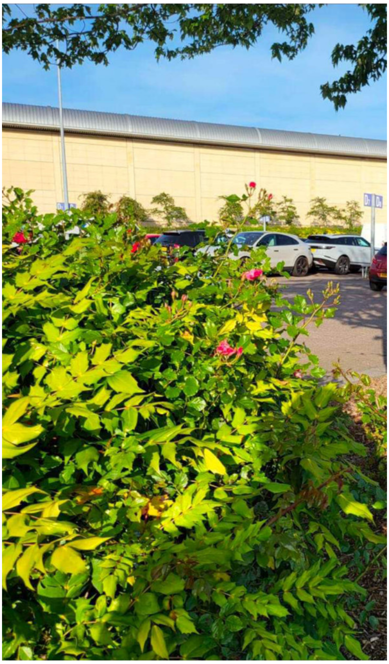

(४६)
परमेशा, अगणित तू उरशी

हे परमेशा तुझीच सृष्टी
कुठे कशी तर कुठे कशी
जणू रम्यता दिसे मांडली
रूपे मनोहर तुझी अशी

झाडे वेली जरी सारखी
किती भिन्नता वसलेली
कुठे डोंगरे निवांत बसली
कुठे नदी बघ हसलेली

फुले वाटती फुलांसारखी
तरी रंगसौंदर्य कसे
आकाशातील रंगपंचमी
काही वेगळी इथे नसे

सूर्य उगवतो प्रकाश पडतो
किती भाग्य हे आता कळे
जीवनरूपी रस रसलेले
तुझेच असणे नित्य फळे

तूच स्वतःला नानाविध
स्वरूपात जगातुन उतरवशी
कितीही काही दिले भरभरून
तरीही अगणित तू उरशी
परमेशा, अगणित तू उरशी

दि.१०/०६/२०२५
सकाळी ०५.१० वा.

(४७)
जीवन ते हेच ना

जरी वेगळे नभ अवतरले
अवतरल्या तारा
जरा वेगळा वाटे वाहतो
मस्त धुंद वारा

त्याच दिशा परी गुंगून गेल्या
कुठल्या जगण्यातून
तीच ही अवनी वाटे वेगळी
भेटे नटून थटून

या पक्ष्यांच्या बोली सारख्या
सारख्याच भावना
पंख तेच नि उडान तैसी
तीच गगन कामना

जळात बिंदू तसेच अगणित
अग्नी तोच ऊबदार
कुठे उभा भेटतो वर्तमान
दिसतो रुबाबदार

जगतामध्ये जावे कुठेही
अंतरंग तेच ना
आत पाहता आकळते मग
जीवन ते हेच ना

दि.११/०६/२०२५
सकाळी ११.२६ वा.

(४८)
उमेद उरातुन असताना

बघ बघ तिथले आभाळ आपुले
कधीतरी मग उडायचे
मनसोक्तपणे नभात विहरत
उंच उंच मग चढायचे

येईल आई घेऊन दाणे
रोज मनाने टिपायचे
डोळ्यामध्ये स्वप्नं एकची
उडण्याचे मग जपायचे

देवाने हे पंख दिले जे
वरदानच जणू आपुल्याला
जरा प्रयत्ने कलेस शिकणे
उंच भराऱ्या उडण्याला

माय वसुंधरा माया करते
दाणापाणी दे जगण्या
उंचावरुनी खुणावतो ना
बाप नभाचा बळ भरण्या

डोळ्यांमध्ये येवो करारी
नजर भरारी दिसताना
नको इवलीशी सुध्दा ही भीती
उमेद उरातुन असताना

दि.१५/०६/२०२५
रात्री ०१.२७ वा.

(४९)
स्वच्छंदसे तराणे

इथल्या जगात थोडी
गेले रमून मीही
मज वेगळीच थोडी
वाटे क्षणात मीही

जणू पंख फुटले आणिक
उडते नभात स्वैर
थोडे उधाण व्हावे
नसे त्यात वाटे गैर

मी सोडले मनाला
निश्चिंत मोकळे अन
कानात वारा बोले
जपणे सखे ग हे क्षण

इथल्या जराजराशा
शिकशील चालीरीती
इथल्याही सृष्टीसंगे
लागो जीवास प्रीती

मीही तसाच आहे
सारे तसे पुराणे
आहेत फक्त इथले
स्वच्छंदसे तराणे

दि २७/०६/२०२५
दुपारी ०२.०३ वा.

(५०)
जीवन आनंद दुनावे

जगण्याची मजा घेऊ या
आयुष्य सुंदर आहे
जीवन क्षणभंगुर तरी
क्षण क्षणात कलंदर आहे

उडत्या वाऱ्याच्या संगे
लेऊन पंख मी उडते
विसरून सारे काही
काही नव्याने हे घडते

आकाश तेच जरी आहे
मज रंग वेगळे दिसती
त्या छटा आगळ्या वाटून
मेघही मस्तीतून हसती

शिडकाव थोडासा होतो
ते तुषार देती दिलासे
अन डोकावणाऱ्या उन्हांचे
उबदार उबेही खासे

ती नदी वाहताना मज
नवं वळणावरती खुणावे
ते सारे तसेच तरीही
जीवन आनंद दुनावे

दि.२८/०६/२०२५
रात्री ०९.३९ वा.

(५१)
उडण्यास हे आभाळ

रंग कोणते जगावे
संग आपुल्या ते न्यावे
अंगा अंगावर नवे
जगणेच कोरू घ्यावे

एक दिशा का आपुली
उडण्यास हे आभाळ
कधी आपुला येईल
वाट बघणे का काळ

पंख उमेदीच्या गावी
एक उडान भरावी
आकाशाची सीमा कोणी
कशासाठी ठरवावी

भुईवर घरट्यात
एक जग बांधताना
वर नजर असावी
दोन्ही जगा सांधताना

आत आशा जगवावी
श्वास श्वास नवा व्हावा
न्याहाळून जीवनाला
ध्यास ध्यास हवा हवा

दि.०३/०७ /२०२५
सकाळी ०९.५४ वा.

(५२)
आषाढातील पाऊसधारा

आषाढातील पाऊसधारा
मेघमाळ तोरणे अंबरा
झरझरणाऱ्या सरीसरीतून
एक प्रीतीचा वाहतो झरा

मधेच पडते ऊन चमकते
आणिक मध्ये तेज दमकते
आता वाटते गेला पाऊस
टपटप थेंब नर्तकी ठुमकते

इकडे वर्षा तिकडे उन्हाच्या
खेळ सोंगट्या सारीपाटाच्या
मग डोकावे इंद्रधनू अन
कळ्या फुलाव्या मनरंगाच्या

सांग सांगतो मास मनीचा
दूत हो सख्या मेघा सखीचा
दे संदेशा व्याकुळ गाथा
भाव जाण तू माझ्या मनीचा

अंगावरती येतो शहारा
श्रावणदारीऽऽ आषाढ पहारा
तप्त मनाच्या भूमीवरती
आषाढच हो नित्य उतारा

दि.०७/०७/२०२५
रात्री ११.४७ वा.

(५३)
अधीर मन

अधीर मन सुधीर त्यास
राखून ठेवू कसे
सांग मी निवांत श्वास
राजा घेऊ कसे

कोसळता आठवणींचा
पाऊस रुणुझुणु गाता
मन माझे हे किती बांधू मी
तुझ्याच मागे जाता

उगाच वाटे आला की तू
मला कवेतून भरशील
तसाच माझ्या कुशीत तुही
सदैव जवळी उरशील

धडधड वाढून काळीज होते
वरखाली ते भाते
मन मीलनी रंगून जाते
मदन रतीचे गाणे

नाही आता सांभाळता
येतं मला माझं मन
उडू देते मीही त्याला
नवे नवे देत गगन

दि.३१/०७/२०२५
सायं ०६.४९ वा.

(५४)
सुरम्य जगणे दिसावे

असे वाटते इथे रमावे
निवांत निळ्या नभतळी
सरोवरातील प्रतिबिंबाचे
चित्र मोहवी जळी

पाचू पसरले मन हे विसरले
इथेच मी त्यावेळी
शोधून घेईन स्मृतींस नेईन
भुलून याही वेळी

आकाशातील शुभ्र पांढऱ्या
ढगात स्वप्न हे वाहे
तरंगून मी हलके हलके
त्या नगरीतच राहे

फुले उमलुनी गाती गाणी
सुरेल स्वर सांगाती
पर्वतरांगा निळसर हिरवट
अनवट वाटा जाती

पुन्हा पुन्हा मी इथेच यावे
जरा बसावे हसावे
पुन्हा पुन्हा मज मनास येथे
सुरम्य जगणे दिसावे
सुरम्य जगणे दिसावे

दि.०४/०८/२०२५
सकाळी ०८.१८ वा.

(५५)
धरतीचे ओलेपण

धरतीचे ओलेपण
दिले नभाने आंदण
तिचे हरपले मन
दूत झाले मेघागण

धारा बरसती कशा
थेंबथेंबातून आशा
स्पर्श होता देती हर्ष
भिजलेल्या दिशा दिशा

मेघ मल्हार छेडती
सूर नवे कानी येती
टप टप स्वर आता
नवे जन्मगीत गाती

कुस उजवते तिची
आत बीज तरारते
अंकुराचे कोंब आता
उरातून ती भरते

रंग हिरवा उमले
तिचा गर्भ पोसताना
माय माऊली धरित्री
सार्थ गंध हसताना

तीच वसुंधरा नवी
जणू येते जन्माला
ओलेपण बाईपण
आईपण सांगण्याला

दि.२०/०८/२०२५
रात्री ११.५८ वा.

(५६)
डोळा पाऊस मावेना

डोळा पाऊस मावेना
आभाळात घुसळण
इंद्रधनू पुसटसे
सप्तरंग मिसळण

डोळा पाऊस मावेना
सरीवर सरी येती
जुन्या आठवांनी मना
गावा अलगद नेती

डोळा पाऊस मावेना
तिथं घर भिजलेलं
एक अंगण आठवे
जिथे बाल्य रुजलेलं

डोळा पाऊस मावेना
मन माझं भांबावलं
एका क्षणी पावसाच्या
मागे मागे का धावलं

डोळा पाऊस मावेना
ऊत भावनांना फार
फिरे काळजात जणु
मोरपीस हळुवार

दि.२१/०८/२०२५
रात्री १२.३७ वा.

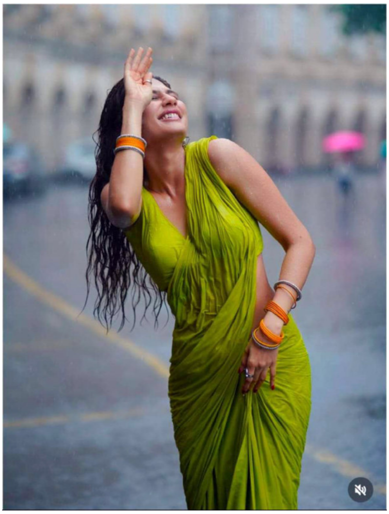

(५७)
मारू नको शर तू मदना रे

मारू नको शर तू मदना रे
सर सर मेघा आडून
दे सजनाला संगती माझ्या
सत्वर वेड्या धाडून

भिजले तनमन भिजला कणकण
रती देही हो उन्मन
भेट घडवुनी जरा होऊ दे
धुंद आमुचे मीलन

सहस्र कलिका उमलून येती
जणु एक समयाला
तो असला तर सोसून घेईन
तुझा मधुर प्रीत घाला

भिजल्या केसातून केवडा
उगाच का दरवळतो
ऋतू वर्षावी शीतल स्पर्शे
विरही जना तू छळतो

म्हणून म्हणते शर बरसू दे
सोबती राजस असता
उगाच मदनानले जाळीशी
काळजास मज नसता

दि.२२/०८/२०२५
रतेय ११.३९ वा.

(५८)
सर वरचढ पडे

जोर पावसाचा वाढे
वीज दमकून चढे
मेघ जोमात जोरात
सर वरचढ पडे
सर वरचढ पडे

झाडे हालती इतकी
वारे लोंबकळती की
झोके घेत राहती ती
कसे पिसाट पळती

आभाळात काळे काळे
खलबत चाललेले
त्याने उनाड ढगांना
बरसण्या पाळलेले

वीज विजाळून जाते
दात विचकून हसे
फासे भीतीचे कशी ती
फेकफेकते की असे

गडगडाटी ढगांच्या
झडतात मग फैरी
जलदांच्या वागण्याने
वाटतात ते हो वैरी

काळजात वीज एक
कळ जोरात चमके
ढग भयानक मनी
दात विक्राळ विचके

आता थांब बाबा थोडा
देई जगण्या उसंत
असे पिसाटल्यावानी
वागल्याने मना खंत

दि २४/०८/२०२५
रात्री १२.४३वा.

(५९)
इंद्रधनूच्या रंगांमधुनी

इंद्रधनूच्या रंगांमधुनी
स्वर्ग उतरतो धरणीवर
लोभस सुंदर वर्णसंगती
निसर्ग मोहक करणी तर

सात थरांचा असेल का तो
स्वर्ग म्हणूनी रंगही सात
सप्तसुरांनी देवही असतील
सुरेल ताना गीते गात

तिथे अप्सरा सप्त रंगांची
वसने लेऊनी मुरडत असतील
कला साधनेतुन त्यांच्याही
रंग नाचरे उधळीत असतील

देवस्त्रिया त्या कुलीन देवता
रंग सारे साधनेत भरुनी
भक्तीरंग अनुभवून देतील
रंग त्रिखंडी राहतील उरुनी

रंग मनाचे अंतरंगी मग
लेपून बसतील आणिक हसतील
रंग बाहेरी रंग आतुनी
श्रीरंगाचे अंशच असतील

दि.२५/०८/२०२५
रात्री ११.१७ वा.

(६०)
आता पुन्हा नव्याने

आता पुन्हा नव्याने
मी पाते गवती व्हावे
अन उंच उंच गगनी
स्वप्नात झुलण्या जावे

आता पुन्हा नव्याने
मी धरतीवर झोपावे
सुकलो जरी जरासा
पक्षिणी जीवा खोपावे

आता पुन्हा नव्याने
ऋतुगंध पीत जावे
वाऱ्यासवे मी शीतल
स्वर धुंद गाण गावे

आता पुन्हा नव्याने
दुर्वांची जुडी व्हावे
मस्तकी श्रीगणेशाच्या
मज भक्तिभावे वहावे

आता पुन्हा नव्याने
तुज एक मागणे रे
दे एकदा नशिबी
असे झाड बनून जगणे रे

दि.११/०९/२०२५
रात्री ११.४३ वा.

(६१)
बहरली वेल नात्यांची

बहरली वेल नात्यांची
ती गगनावरती चढली की
धरुनी हात हातात
मृण्मयी होत गढली की

मुळांनी घट्ट थांबावे
जरा मातीत लपताना
कोंब येतील जोर धरतील
वादळातून जपताना

राहुनी पाठीशी त्यांना
कितीदा बळ द्यावे केवढे
तरीही अलगद दूर व्हावे
रसाशी देऊनी तेवढे

अपेक्षा का करावी की
फुले फळणार ती मजला
ऋतूंच्या भाग्यरेखेने
वेलु डुलणार की चंचला

करुनी कर्तव्ये निज सारी
तिला आधार मग द्यावा
उडू द्यावे तिज वाऱ्याशी
मोद मग त्यातची घ्यावा

दि.३०/०९/२०२५
रात्री १०.३२ वा.

(६२)
सरी प्रीतीच्या साजना

पावसात ये निरोपा
जरा घेऊन रे मेघा
वाट सजनाची पाहे
जोड मीलनाच्या रेघा

थेंब थेंब सळसळे
मनी मदन उसळे
जलधारांनी वणवा
आत केवढा तो जळे

कसे कुणाला कळावे
विरहात झुरणे हे
उगाळून जीव वेडा
आसरूपी उरणे हे

येतं आभाळ भरून
तुला कितीदा स्मरून
आत पूर दाटतो नि
शांत राहते वरून

बरसू दे आता तुझ्या
सरी प्रीतीच्या साजना
दे ना दिलासा विरही
अधीरशा माझ्या मना

दि.१४/१०/२०२५
रात्री ११.४७ वा.

(६३)
तिची दिवाळी ऋतूऋतूंची

इथे चालली प्राजक्ताची
धुंद मोहक दिवाळी
झाडावरूनी टपटप गळती
चांदण पणत्या आळी

पहा अंगणी दीप पेटले
तेज पसरले सारे
शुभ्र दलांच्या पणत्यांमध्ये
केशर ज्योती धुमारे

इवल्या इवल्या लक्ष ज्योतीने
ओवाळती भूमीला
वसुंधरा सौंदर्यवती मग
पहा उजळ अवनीला

दमक दमक दमकून जाते
गंधवती पृथ्वी ही होते
तेज तेजाचे लखलखणारे
रूप स्वतःचे भाळून पहाते

तिची दिवाळी ऋतूऋतूंची
नव्यानव्याने बहरावी
स्वये भूधरा सवे तिज वरा
धुंद धुंदुनी विहरावी

दि.१९/१०/२०२५
रात्री ०९.२५ वा.

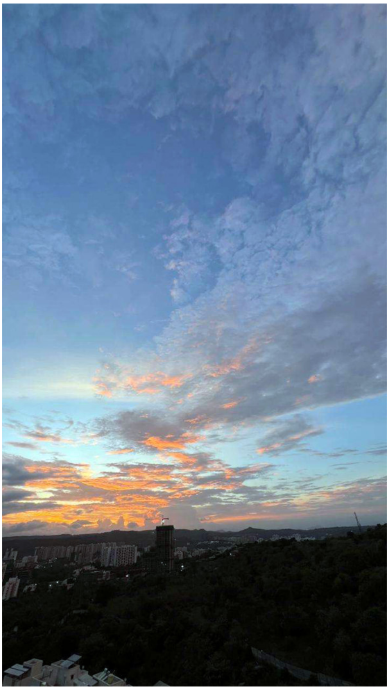

(६४)
एकदा विचार तू....

एकदा विचार तू दूरच्या नभास त्या
सांग ना खरे तुझे रंग कोणते पुन्हा
का बदलती क्षणक्षणी
हे हेतू काय कोणते
सांग ना रे ढंग तुझे वेगळाले कोणते
एकदा विचार तू.....

जीवनाचे काय हे गुपित सांभाळतो
रंग कोणता पुढे कुणाही कधी ना कळे
जगुनी घ्यायचे खरे लाभते जे सामोरी
त्यातुनी पुढे कसे जायचे ते कळे
एकदा विचार तू.....

आकारही सांगती न राहे काही संगती
आज हा उद्या नि तो तरीही मौज रंगती
धरून काय ठेवणे काय सोडायचे
कोण आता कोण पुन्हा
बसेल संग पंगती
एकदा विचार तू.....

येती मेघ कुठून नि पाहुणे की घरचे ते
रांगा त्यांच्या खालती
की मजले त्यांचे वरचे ते
का उगाच गर्जती भेडसावती कुणा
सोडतात पावसाच्या
कोणत्या कुठे खुणा
एकदा विचार तू.....

सांज असते अंबरी सकाळही दुपारही
गगनी रंग सांगती दूर जाणे फारही
प्रेरणा नवी नवी की उदासी मांडते
भरून ये आभाळाची वाट पाहे दारही
एकदा विचार तू.....

दि.१४/०६/२०२४
सकाळी ०९.५३ वा.

(६५)
तुझं माझं आभाळ

तुझं माझं आभाळ
नभ गाभूळलं
चांदण्या ताऱ्यांनी ते
हाती ओघळलं

अगणित ताऱ्यांच्या
पुंजक्यात काय
निखळल्या ताऱ्याचे
गुपित ते काय

एकदाच दोघांनी
काही मागायचं
प्रीतीतल्या गावात
खुळं वागायचं

हात मोकळाले नि
दिशा मस्तवाल
कवेत आसमंत सारा
तेज उस्तवाल

सांग अशा क्षणांना
तू मी तारे होतो
एकमेका मनातून
आशा वारे होतो

चल चल पुन्हा आता
दोघे एक होऊ
आपुल्याच नभांगणी
तारे होत राहु

दि.११/०६/२०२४
सकाळी ०८.४४ वा.

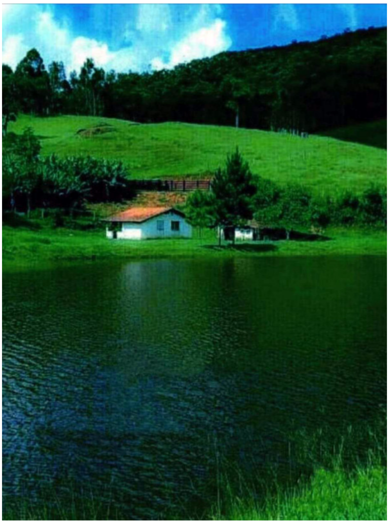

(६६)
मन हिरव्या क्षणांचे

आस हिरव्या तळ्याशी
काठ हिरवे भरले
तृण ताजे हिरवाले
हिरवाई पांघरले

झाडं हिरवे हिरवे
वेली हिरव्या बरव्या
कलिकाही हिरव्याशा
हासू गोडाले झरव्या

लाटा हिरव्या हिरव्या
वाटा हिरवाईतल्या
पायी रेशीम हिरवी
माया मिरवाईतल्या

झाडी हिरवीगार ती
हिरवली गार हवा
पाचू ओसरले किती
रंग हिरवार नवा

नभ हिरवुसलेले
जळ हिरव हिरवे
भुई हिरवी तरवी
सुख हिरवे मिरवे

घरकुल हिरव्याशा
हऱ्या भऱ्या स्वप्नांचे
घरदार हिरवाळ
मन हिरव्या क्षणांचे
मन हिरव्या क्षणांचे....

दि.१२/०४/२०२४
सकाळी ०८.११ वा.

(६७)
झाड अंगणात माझ्या
रंग रंग रंग झाले

रंग भरले आकाशी, तरुवर पसरले
इंद्रधनू का देवाचे धरणीशी विसरले

झाड अंगणात माझ्या रंग रंग रंग झाले
त्याची खोडे पाने फुले रंग रंग रंग झाले

आज मन पंचमीला रंग होत उधळले
वृंदावनी राधा आणि श्याम रंगरंगाळले

कुठे कुठे रंग कसे सांगू रंग हरिसंग
रंग रंग अंग मन मन दंग असे रंग श्रीरंग

जन्म भरे रंग उमंग सूर रंग गीतरंग
रंग माझा रंग तुझा रंग त्याचा एकरंग

दि.३०/०३/२०२४
रात्री ०८.५९ वा.

लेखिकेचा परिचय

- **डॉ. मंजूषा पंढरीनाथ कुलकर्णी,**

  पीएच. डी. (संस्कृत), नेट (संस्कृत), सेट (शिक्षणशास्त्र), एम.ए. (संस्कृत), एम.एड., राजपत्रित अधिकारी वर्ग १ (महाराष्ट्र शासन, भारत) (सहाय्यक प्राध्यापक – संस्कृत)

  २३१ समर्थ अलंकार, सदनिका क्र. २, कवितांच्या बागेसमोर, विठ्ठल रुक्मिणी मंदिराजवळ, ज्योतीनगर, छ. संभाजीनगर – ४०० ००५

  ई–मेल : dr.manjushak@gmail.com

  मोबाइल : + ९१ ९८२२८ ३९४९१ । व्हाट्सएप; +९१ ९०८२१ ६१५२४

सध्या :

- **प्रशासकीय अधिकारी, मुख्यमंत्री कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई (महाराष्ट्र)** येथे राजपत्रित अधिकारी वर्ग १ म्हणून कार्यरत.
- महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामध्ये राज्यात सर्वप्रथम स्थान अधिगत आणि राजपत्रित अधिकारी वर्ग १ शासनसेवेमध्ये २२ वर्षांपासून कार्यरत.
- **संस्कृत सल्लागार मंडळाची सदस्य, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली. (https://sahitya-akademi.gov.in)**
- व्यापकदृष्ट्या मान्यताप्राप्त संस्कृत भाषातज्ज्ञ, **साहित्य अकादमी अनुवाद पुरस्कार २०२० प्राप्त,** उच्च शिक्षणातील शैक्षणिक विचारवंत, उच्च प्रशंसित कवयित्री, लेखिका, संशोधक आणि वक्ता.
- तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी लिखित ''वैदिक साहित्याचा इतिहास'' (२६० पृष्ठे) या **मराठी पुस्तकाचा (साहित्य अकादमी पुरस्कृत) संस्कृतमध्ये अनुवाद करण्याचा विशेष प्रतिष्ठेचा प्रकल्प** साहित्य अकादमीने प्रदान केला होता, जो पूर्णत्वाला जाऊन साहित्य अकादमीद्वारे अनुवाद प्रकाशित.
- आचार्य बाळाराव **सावरकर लिखित स्वातंत्र्यवीर सावरकर यांच्या चरित्राच्या (अंदाजे २००० पृष्ठांच्या) ४ खंडांचा अत्यंत सन्मानाचा संस्कृत अनुवाद प्रकल्प** स्वातंत्र्यवीर सावरकर राष्ट्रीय स्मारक, मुंबई यांनी स्वाधीन केला आहे. त्यापैकी प्रथम खंडाचा अनुवाद पूर्ण झालेला असून प्रकाशनाच्या मार्गावर.

- गेल्या २५ वर्षांपासून, भाषा, साहित्य, संस्कृती, कला, नाटक, शिक्षण आणि भाषेशी संबंधित विधायक कार्याचा प्रसार करण्याच्या ध्येयाने प्रेरित अन् कार्यरत आहे.
- संस्कृतच्या प्राध्यापिका, वसंतराव नाईक शासकीय कला आणि सामाजिक शिक्षण संस्था, नागपूर.
- **महाराष्ट्र शासनाच्या पहिल्या पूर्णवेळ महिला भाषा संचालक आणि महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग, महाराष्ट्र शासनमध्ये प्रशासकीय अधिकारी** ह्या पदांवर कार्यभार सांभाळला.
- पुणे विद्यापीठातून पदवी आणि पदव्युत्तर शिक्षण पूर्ण केले
- तसेच पुण्यातील एसएनडीटी विद्यापीठामधून देखील बी.एड. आणि एम.एड. पूर्ण केले.
- एकाच वेळी पुणे विद्यापीठ आणि टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठात अव्वल येण्याचा बहुमान मिळवला.
- MPSC वर्ग-एक परीक्षेमध्ये संस्कृत या विषयामध्ये सर्वप्रथम येण्याचा बहुमान
- विविध राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय परिषदा, चर्चासत्रे आणि परिसंवादांमध्ये अनेक शैक्षणिक शोधनिबंध सादर केले आणि अनेक प्रतिष्ठित पुरस्कार जिंकले.

लक्षणीय योगदान :

डॉ. मंजूषा या भाषा, कला, नाटक, संस्कृती, प्रशासन, साहित्य आणि शिक्षण या क्षेत्रांमध्ये अनेक बहुमुखी भूमिकांमध्ये योगदान देत आहेत. त्या संस्कृतमधील एक प्रसिद्ध प्राध्यापिका, एक प्रसिद्ध वक्ता, एक विचारशील प्रवचनकार, एक वाचक, एक उद्घोषक, एकल-कलाकार-नाट्यकलावंत/ सादरकर्त्या, एक कवयित्री, एक संशोधक, एक लेखिका आणि अशा अनेक क्षेत्रांमध्ये नैपुण्य असलेल्या विदुषी आहेत.

गेल्या काही वर्षांमध्ये डॉ. मंजूषा यांनी भाषिक संशोधन, अनुवाद, भाषा आणि कोशविकास आणि भाषा धोरणाची निर्मिती अशा अनेक महत्त्वपूर्ण क्रियाकार्यांचे नेतृत्व केले आहे. शिक्षण, साहित्य, प्रशासन आणि संस्कृती या

क्षेत्रातील त्यांच्या अद्भुत योगदानाबद्दल त्यांना अनेक पुरस्कार आणि सन्मानचिन्हांनी सन्मानित करण्यात आले आहे.

डॉ. मंजूषा यांनी मराठी कवितेच्या क्षेत्रात जागतिक स्तरावर विश्वविक्रमधारक अशी एक अनोखी ओळख निर्माण केली आहे आणि चरित्र, कविता, ललित आणि तात्त्विक तसेच वैचारिक लेखन अशा सर्व संबंधित शैलींमध्ये त्या एक उत्कृष्ट आणि प्रथितयश लेखिका म्हणून चमकत आहेत.

प्रकाशमार्गा: हे पुस्तक डॉ. प्रकाश बाबा आमटे यांच्या चरित्राचा (मराठी भाषेतील) डॉ. मंजूषा यांनी केलेला संस्कृत अनुवाद आहे ज्याला २०२० वर्षातील साहित्य अकादमीच्या अनुवाद पुरस्काराने गौरविले गेले. डॉ. आमटे यांच्या या अद्भुत जीवनप्रवासाचा संस्कृतमध्ये अनुवाद करण्यात डॉ. मंजूषा यशस्वी ठरल्या आहेत.

''साहित्यिक व्रत'' म्हणून गेल्या ६ वर्षांपासून, डॉ. मंजूषा रोज काव्यरचना रचत आहेत आणि प्रसारित करत आहेत. त्यानिमित्ताने मराठी कवितेतील 'हाय रेंज बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड' मध्ये जागतिक विक्रम केल्याबद्दल महाराष्ट्राचे माजी राज्यपाल श्री. भगतसिंग कोश्यारी जी यांच्या हस्ते डॉ. मंजूषा यांचा सत्कार झाला आहे.

प्रकाशित पुस्तके –

- डॉ. मंजूषा यांनी मराठी, संस्कृत आणि इतर भाषांमध्ये अनेक उत्तम पुस्तके लिहिली आहेत आणि त्यांचे पहिले पुस्तक 'विवाह संस्कार' २०१० या वर्षी प्रकाशित झाले. त्यानंतर डॉ. मंजूषा यांनी संस्कृतमधील इतर अनेक पुस्तके प्रकाशित केली आहेत ज्यामध्ये श्यामस्य माता, विवेकानंदस्य विचारसौंदर्यम्, वेदकालीन स्त्रीरत्नानि, स्मृतिवचनानि, स्मृतिप्रतिपादित न्याय:, विवेकरत्नानि, प्रकाशमार्गा : अशी अनेक पुस्तके संस्कृतमध्ये रचली व अनुवादित केलेली आहेत. तर 'प्राचीन भारतीय समाज', 'सूर्य शक्ती और मानव', 'कौटिलीय अर्थशास्त्र', 'स्मृतीग्रंथ – भाग १ और २' ही त्यांची हिंदी भाषेतील पाच पुस्तके प्रकाशित झाली आहेत.

  त्यांच्या मराठीतील पुस्तकांमध्ये अनमोल विचार ठेवा – नचिकेता (लेखांचा संग्रह), लावण्यखणी (मराठी लावणी गाण्यांचा संग्रह), कणखरबाणा राणी

अहिल्या (अहिल्याबाई होळकर यांचे चरित्र), मृद्गंध (ग्रामीण मराठी भाषेतील कवितांचा संग्रह), एक पाती गवताची (ललित लेखसंग्रह), प्रीतसुधा, आरसपाणी-जीवनगाणी (मानवी जीवनावरील कवितांचा संग्रह), गोड-गोड पापा (बालकवितांचा संग्रह), सर्ग-निसर्ग, संतोष, उत्कर्ष, पूर्वा, सृष्टीगंध, युगंधरा (निसर्गावरील कविता), नाथा पंढरीनाथा, ईश भाग्येश (देवभक्तीपर), मंगेश, आंदण (प्रासंगिक), रूप-स्वरूप (राधाकृष्ण), अलवार, मधुश्री (ऋतू), सुधांशु (चंद्र), दिव्यांतरी (सूर्य), बकुळफुले, अळुमाळु, सुरभी, कामिनी (फुलांवरील कविता), खाणाखुणा (पशु), वैष्णवी (पक्षी), नादश्रुती, श्वेता (तिच्यावरील प्रीत कविता), स्वामिनी (स्त्रीजीवन - भाग १), मृणालिनी (स्त्रीजीवन - भाग २), प्रमिला (धरती-आकाश), लाघव वेळा (सकाळ-संध्याकाळ), मनमंदिरा, तेजशलाका, उदय, मंजुभारती (जीवनपर कविता), प्रियतमा शुभांगी, नेहा, सुधीर (त्याच्यावरील प्रीत कविता), मन्मनी, इंदुमती, मंजुश्री, मानसी (ललितलेख), बोल बरवे, मनस्विनी, हृदयस्पर्शी (रसिक प्रतिक्रिया - कवीश्वर), प्रतिसाद, रसिकवरा, हृदयतरंग, अनुबंध (अन्य रसिक प्रतिक्रिया), गंधराणी (मिश्र कविता), श्रावणी (पाऊस कविता), उल्का (गझल), तेंव्हा (वेळा), नभ मोजताना (धरती-आकाश), यांचा समावेश आहे.

याशिवाय विज्ञानातील संस्कृत, स्मृती धारा भाग-१ आणि भाग २, चतुरंग, शोधामृत, संस्कृत मराठी उखाणे, गौरवगाथा सूर्याची, जीवनचिंतन, भावमंजूषा, विचारकणिका, वेदकालीन स्त्रीरत्ने आणि अणुविज्ञानातील झंझावात - डॉ. अनिल काकोडकर, प्राचीन भारतीय समाज. ही पुस्तके देखील प्रकाशित आहेत. त्यांचे मराठीमध्ये ‘मंजु मंजिरी’ आणि ‘सर्ग निसर्ग’ नावाने ऑडिओ कवितासंग्रहही प्रकाशित झालेले आहेत.

प्रकाशनाच्या वाटेवरील पुस्तके -

(राधाकृष्ण) - श्रीरंग, कृष्णकांत, (मिश्र कविता) - कवडसा, मृण्मयी, अबोली, (ऋतू) - सहा सोहळे, (वाट) - जरा रेंगाळले, (रंग) - रंगतनु, (सर्वोत्कृष्ट कविता) - माझी कविता.

मिळालेले पुरस्कार :

पुरस्काराचे नाव आणि वर्ष –

- कोकण मराठी साहित्य परिषदेचा अत्यंत मानाचा २०२२–२३ चा ललित गद्य विभागातील द्वितीय क्रमांकाचा सौ. लक्ष्मीबाई व राजाभाऊ गवांदे पुरस्कार 'एक पाती गवताची' या ललितलेखसंग्रहास प्राप्त झाला आहे.
- शिक्षाश्री सन्मान – २०२४
- स्व. वा.ना. उत्पात स्मृती पुरस्कार – २०२३
- परळी भूषण पुरस्कार २०२३
- मुंबई मराठी ग्रंथ संग्रहालय २०२३ पुरस्कार (गौरव गाथा सूर्याची साठी)
- संस्कृत भाषा सभा नाशिक, महाराष्ट्र तर्फे डॉ. व्ही. एम. गोगटे स्मृती पुरस्कार २०२३
- अखिल ब्राह्मण मध्यवर्ती संस्था, नाशिक २०२२ तर्फे सन्मान आणि सत्कार
- अखिल देशस्थ ऋग्वेदी ब्राह्मण मध्यवर्ती मंडळ, वडोदरा तर्फे ''साहित्य रत्न'' पुरस्कार २०२२
- सरस्वतीदेवी विद्या विकास ट्रस्ट पुरस्कार २०२२
- प्रेमचंद सन्मान २०२२
- अणुविज्ञानातील झंझावात : डॉ. अनिल काकोडकर – ३ राज्यस्तरीय पुरस्कार प्राप्त
- महात्मा फुले राज्यस्तरीय बाल–साहित्य पुरस्कार (महाराष्ट्र साहित्य प्रतिष्ठान) २०२१
- राज्यस्तरीय संत नामदेव चरित्र साहित्य पुरस्कार २०२०
- लेखक सुनील रंगराव देसाई राज्यस्तरीय बाल–साहित्य पुरस्कार २०२९
- संस्कृतसाठी साहित्य अकादमी अनुवाद पुरस्कार २०२०
- राष्ट्रपती पुरस्कार विजेते दिवंगत व्ही.डी. सर्जे गुरुजी प्रतिष्ठानचा जीवन गौरव पुरस्कार २०१८

- पत्रकार उत्कर्ष समिती (मुंबई)चा राज्यस्तरिय आदर्श शिक्षक पुरस्कार २०२७
- शेतकरी शिक्षण प्रसारक मंडळ आष्टी जि. बीड (महाराष्ट्र) चा राज्यस्तरीय आदर्श पुरस्कार
- द्वारका प्रतिष्ठानचा राज्यस्तरीय सर्वोत्कृष्ट प्रशासक पुरस्कार
- गोस्वामी संत तुलसीदासकृत रामचरित मानस पुरस्कार २०२६
- राज्यस्तरीय दैनिक भास्कर महिला पुरस्कार २०१२
- राज्यस्तरीय लोकमत सखी सम्राज्ञी पुरस्कार २०१२
- दिल्ली संस्कृत अकादमी, अखिल भारतीय–नवोदित – संस्कृत कवि प्रतियोगिता पुरस्कार २०१२
- लोकमत माझी आई पुरस्कार २०१२
- राज्यस्तरीय महिला गौरव पुरस्कार २०११
- संस्कृत नाट्य महोत्सव – संहितालेखन प्रथम पारितोषिक २०११
- संस्कृत नाट्य महोत्सव – नाट्य द्वितीय पारितोषिक २०११
- राज्यस्तरीय विद्यारत्न पुरस्कार २०११
- राज्यस्तरीय विद्यारत्न पुरस्कार २०१०
- S.N.D.T. महिला विद्यापीठ, सर्वतृतीया २००१
- मध्यप्रदेश संस्कृत अकादमी राष्ट्रीय निबंध रचना पुरस्कार १९९८
- महाराष्ट्र राज्यशासन संस्कृत प्राविण्य पुरस्कार १९९८

- **Digital Content :**

अ.क्र.	तपशील	लिंक
१	सखी सह्याद्री मुलाखत, दि. १०-१०-२०२४	https://www.facebook.com/share/v/FmEuAjAVeKGrunYB/?mibextid=WC7FNe
२	सोनाली नवांगुळ, डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांना साहित्य अकादमीचा अनुवादासाठी पुरस्कार	https://www.loksatta.com/pune-news/sonali-nawangul-dr-manjusha-ku-lakarni-sahitya-akademi-award-for-translation-akp-94- 2600116 ?utm_source=whatsapp_web & utm_medium =social& utm_campaign=socialsharebuttons
३	''आपल्यालाच आपला प्रकाश होता आलं पाहिजे.'' साहित्य अकादमीचा पुरस्कार मिळाल्या नंतर मंजुश्री यांनी दिलेला हा संदेश आपल्या सर्वांसाठी साहित्य अकादमी पुरस्कार विजेत्या डॉ. मंजूषा कुलकर्णी MaxWoman वर.	https://youtu.be/Lqu-YF4G-rw
४	डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांना साहित्य अकादमी पुरस्कार	https://www.madhyamvruttseva.com/डॉ-मंजूषा-कुलकर्णी-यांचा/

५	महाराष्ट्राचे माननीय राज्यपाल यांचे ट्वीट	<https://twitter.com/mah a_governor/status/ @maha_governor 1439559856764030979 ?s=08 <https://twitter.com/mah a_governor/status/143955 9859536482304?s=08
६	संस्कृत भाषाव्रताचा सन्मान 'प्रकाशवाटा' या डॉ. प्रकाश आमटे यांच्या आत्मचरित्राचा संस्कृत अनुवाद डॉ. कुलकर्णी यांनी 'प्रकाशमार्गा:'	https://www.loksatta.com //lokrang/sahitya- akademi-award-for- translation-autobiography- of-prakash- amte-poet-prof-dr- manjusha-kulkarni- prakashwata-zws- 70-2612674/lite/ ?utm_source=whatsapp_ web&utm_medium=social& utm_campaign=socials harebuttons
७	https://mr.wikipedi a.org	https://mr.wikipedia.org/ wiki/मंजूषा_कुलकर्णी
८	प्रा.डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांचा महाराष्ट्र राज्याच्या मा. राज्यपालांच्या हस्ते अभिनव साहित्यिक विक्रम केल्याबद्दल सत्कार	https://youtu.be/ 6x7BRzz_seo

९	प्रशासक आणि संस्कृत विद्वान - डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांच्याशी भेट (डीडी न्यूजद्वारे)	https://youtu.be/7a5dNUZKnRk
१०	@MahaGovtMic	https://twitter.com MahaGovtMic/status 1476551366352924672?s=08
११	कवयित्री डॉ.मंजूषा कुलकर्णी यांचा जागतिक काव्य विक्रम केल्याबद्दल राज्यपालांच्या हस्ते सत्कार 'साहित्यिक व संतांनी देश एकसूत्रात बांधला' भगतसिंह कोश्यारी	https://twitter.com/InfoVidarbha/status/1418559733921816580?s=20
१२	साहित्याच्या पारावर डॉ. मंजूषा कुलकर्णी सखी सह्याद्री - डीडी सह्याद्री दूरदर्शन मुंबई	https://youtu.be/VEJcY4GX7tg
१३	सखी सह्याद्री	<https://youtu.be/IT LxInwuJc ; https:/ youtu.be/7a5dNUZKnRk
१४	खास कार्यक्रम / नवदुर्गासह डॉ.मंजूषा कुलकर्णी / नवरात्री स्पेशल / सकाळ मीडिया	https://youtu.be/m1Ot_LzxI4k

१५	मनीषा नवपुते यांची फेसबुक पोस्ट	https://m.facebook.com/ story.php?story_fbid=1266 533350529198id=10001517 6343763&sfnsn=wiwspwa
१६	संजीव खानझोडे यांची फेसबुक पोस्ट	https://m.facebook.com/ story.php?story_fbid= 4429100480484776 id=100001546044035 sfnsn=wiwspwa
१७	ऑडिओ अल्बम - ''सर्ग_निसर्ग'' ऑडिओ अल्बम - ''मंजुमंजिरी''	<https://vy6s8.app.goo.gl/ NKnJ> https://vy6s8.app.goo.gl /A8Z5
१८	Special Screening of 100th Episode of Mann Ki Baat from Raj Bhavan	https://www.youtube.com /live/7-dyWQaLA?si=mid 7qSf_HIM6WQ8q
१९	स्वामी विवेकानंद व्याख्यान : भाग - १	https://youtu.be/TrNMBV_ ysf8?feature=shared
२०	स्वामी विवेकानंद व्याख्यान : भाग -२	https://youtu.be/NpvMk- Pu4dOs?si=typfHtOvNg- 1hDXgT

सारांश :

- एकूण अनुभव (शैक्षणिक) : २२ वर्षे
- एकूण अनुभव (प्रशासकीय) : १३ + वर्षे
- व्याख्याने आणि भाषणे : १००० पेक्षा जास्त
- प्रवचने : ५०० हून अधिक
- शोधनिबंध प्रकाशित : १०० हून अधिक
- स्वलिखित पुस्तके (प्रकाशित) : ९३
- स्वलिखित पुस्तके (आगामी) : १०
- संशोधन प्रकाशने : १६
- परिषद / सेमिनार / कार्यशाळेत सहभाग (आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रीय आणि राज्यस्तरीय) : ४०
- परिषद / सेमिनार / कार्यशाळेत स्रोत-व्यक्ती / तज्ज्ञ म्हणून सहभाग : २०० हून अधिक
- पुरस्कार : २०० पेक्षा जास्त
- मिळालेल्या शिष्यवृत्ती : ९
- डॉ. मंजूषा यांच्या मार्गदर्शनात पीएच.डी. पदवी प्राप्त विद्यार्थी : ०५
- डॉ. मंजूषा यांच्या मार्गदर्शनात पीएच.डी. संशोधन कार्य सुरू असलेले विद्यार्थी : ०४

• • •